

Miročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljeka izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENEČ

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Sovjeti in ZN

Jesensko zasedanje Zveze narodov se tudi letos, kakor običajno, prične 15. septembra. Čeprav je svetovno zanimanje za poslovanje te mednarodne ustanove zadnja leta zelo padlo, posebno odkar je razorožitvena konferenca doživela popoln neuspeh, pa vlada za letošnje jesensko zasedanje naravnost mrzlična pozornost. Ves svet namreč pričakuje, da bo že v prvih dneh zasedanja prišlo do odločitve glede sprejetja sovjetske Rusije v Zvezo narodov.

Značilen je v tem pogledu popoln molk ženevskih političnih krogov. Pred nekaj dnevi je bil objavljen spored jesenskega zasedanja, ne da bi tudi z besedico bilo omenjeno, da misli Zveza razpravljati o vprašanju sprejema sovjetrov. Zato je tem bolj alarmantno učinkovala vest švicarskih listov, ki so navadno dobro informirani o zakulisju na Quai Wilsonu, da se misli Zveza narodov postaviti enostavno pred dovršeno dejstvo. Iz istega vira namreč poročajo, da prošnja sovjetrov za sprejem v ZN leži že precej časa v Ženevi in da jo sedaj proučuje VI. komisija, ki ima nalogo ugotoviti, ali sovjeti odgovarjajo pogojem, ki so potrebni za sprejem ali ne. V slučaju, da bi se komisija postavila na odklonilno stališče — kar bi bilo malo verjetno, ker je znano, da v njej prevladuje vpliv Francije, ki se že nad pol leta na vse kriplje prizadeva, da spravi Rusijo v Ženevo —, v tem slučaju bi Rusija mogla tiho brez javne blamaže umakniti svojo kandidaturu, tako da bi bil njen diplomatičen ugled na zunaj popolnoma varovan.

Kakor ima ta podmena tajne sovjetske kandidature v Ženevi precejšen videz možnosti, se vseeno zdi težko verjetno, da bi Zveza narodov soglašala s takšnim načinom sovjetskega pristopa. S tem bi se spustila preveč na pot tajne diplomacije in tajnih pogajanj, ki bi njen ugled, ki je po zadnjih neuspehih itak zelo omajan, še bolj kompromitiral. Tak način postopanja bi bil tudi v popolnem nasprotju z duhom, kakor ga je vsaj dosedaj kazala in tudi skušala v politiki uveljavljati ZN.

Zato prevladuje mnenje, da bodo aranžerji sprejema sovjetrov v Ženevo vbrali drugo pot. Rusija naj bi se ob priliki jesenskega zasedanja kar kratkoma pojavila s svojimi zastopniki na Quai Wilsonu in Zveza bi jih brez kake predhodne verifikacije njihovih mandatov sprejela pre acclamationem. Ponovilo naj bi se približno isto, kakor 8. septembra 1931 z Mehiko, ki je tudi na enak način dobila pristop v Zvezo. Seveda pa mehiški slučaj v drugih ozirih ni bil enak sovjetskemu. Mehika radi osebnega odklonilnega stališča predsednika Wilsona ob ustanovitvi ZN sploh ni bila povabljena, čeprav je drugače imela vse pogoje, da postane članica. Leta 1931 je šlo torej res za izjemen slučaj, ko je Zveza hotela popraviti, kar je ob svojem času zamudila oz. opustila. Toda dobro se spominjamo, da so celo v tem slučaju ravno švicarski listi obžalovali, da se na takšen način kdorkoli sprejema v Zvezo, ker je nevarnost, da se ustvari pravi primer za kako drugo državo, ki bo manj vredna sprejema.

Zlasti pa se mehiški slučaj ne bi mogel in ne bi smel uporabiti za sovjete, ker sedanja boljševiška Rusija nima potrebnih predpogojev, da bi postala članica Zveze narodov. Predvsem ji manjka pravno in dejansko priznanje mnogih držav, radi česar bi v normalnem postopku, ki je za sprejem potreben, težko zbrala za sebe zahtevani dve tretjini glasov. In še tiste države, ki so jo sicer de iure in de facto priznale, jo niso vse priznale brezpogojno, kakor Velika Britanija in Amerika. Sovjeti so se v tem primeru ne le morali odreči sleherni propagandi s III. internacionalo, ampak so morali kar tiče Velike Britanije prevzeti na sebe tudi oficijelno odgovornost za vse, kar bi III. internacionala počela na britanskem ozemlju. Seveda niso držali dane besede, kar je bilo dokazano v proslulem kanadskem procesu, v katerem so prijeli komunisti priznali, da so denar in navodila za revolucionarno akcijo dobivali iz Moskve. Na vsak način bi bilo čudno, ko bi Zveza narodov državo, ki je mnogo držav in narodov ne priznava, sedaj sprejela v svojo sredo na povsem izjemen, slovesen način, kakor da je njeno članstvo — morda vsled posebno visoke politične civilizacije in kulture — umevno že samo po sebi!

Sicer pa, ako bodo juristi pri Zvezi narodov hoteli brati le njeno ustavo, bodo težko zagovarjali pristop sovjetrov. Člen I. pakta Zveze narodov namreč pravi (točka 2), da morejo postati članice le tiste države, »ki so svobodno vladane« (qui se gouvernent librement). Velja to za boljševiško diktaturo? Kakor znano, je bila Costa-Rica odklonjena, ker je njena diktatorska vlada prišla na oblast z državnim udarom, ki ga ljudstvo ni nikdar svobodno legaliziralo. Nadalje pravi isti člen, da mora država, ki hoče postati članica ZN, »dati učinkovita jamstva, da ima resno voljo izpolnjevati vse mednarodne obveznosti. V tem pogledu pa sovjeti sploh ne odgovarjajo zahtevanim pogojem. Leta 1920 je Moskva na intervencijo Vanderveldeja z mednarodno pogodbo zajamčila Georgiji državno samostojnost, ki pa jo je že nekaj mesecev nato sovjetska armada enostavno pohodila in iztrgala. Še mnogo važnejše za Evropo in ostali svet je pa vprašanje revolucionarne propagande, ki jo po vseh državah podtalno izvaja III. internacionala. Potem vprašanje, kako je v svetovni z varstvom dela mož, žena in otrok, ker je znano, da so vsi nekomunisti potisnjeni na stopnjo dobesednega suženjstva. Pod sovjetsko diktaturo ni ne svobode dela, ne misljenja, ne vere, kar zopet nasprotuje 23. členu Pakta ZN (točka a). Kakor izgleda miroljubnost moskovskih diktatorjev, nam pa v enem stavku pove ena zadnjih števil leningradске »Pravde«, ki jo citira pariški dnevnik »Oreder«: »Kadar bodo udarili bobni velike Rdeče armade, kadar bodo naši bajoneti in naše rdeče zastave ponesle v svet znamenje komunistične revolucije, tedaj vstane zarja svobode za vse zatirane narode... Vsekakor enaka »zarja svobode«, kakor jo že sedaj uživa Ukrajinci, Georgijci, Kavkazci

Takoj po 19. avgustu

„Meje nemškega vpliva“

Takšne so torej težnje nemškega narodnega socializma...

Uradno glasilo nemške narodnosocialistične stranke »Völkischer Beobachter« je dne 21. avgusta 1934, torej prvi dan po volitvah objavilo na tretji strani zemljevid, ki ga tukaj ponatiskujemo. Za lažje razumevanje tega zemljevida, smo tisti del, ki tiče slovenskega dela Jugoslavije, povečali in ga — povečana — priobčujemo v gornjem, desnem kotu zemljevida.

Za točno branje zemljevida je treba dodati tudi razlago, ki jo priobčuje imenovani nemški list. Čisto črno ozemlje predstavlja tisti del Nemčije, kjer ima Nemčija polno vojnootbrambno svobodo. Križno prečrtana ozemlja pripadajo tudi k današnji Nemčiji, a tam Nemčija nima vojnootbrambne svobode, ker ji to prepovedujejo mirovne pogodbe. Vodoravno začrtana ozemlja prikazuje kraje, kjer Nemci v sklopljenih skupinah prebivajo (geschlossenes Sied-

lungsgebiet). Navpično začrtana ozemlja pa značijo nemške manjšinske otoke (deutsche Sprachinseln).

Zemljevid je »Völkischer Beobachter« objavil takoj po plebiscitu in ga opremil s sledečim besedilom: »Vse preveč imamo mi, Nemci v nemški državi, le državne meje pred očmi. Toda nemški vpliv (Geltung) pa sega tudi daleč preko meja države (Rumpfreich, to je telo, ki so mu roke, noge in glava ostali izven meja, op. ured.), čeprav se za enkrat še ne čuti. Če se hočemo navaditi na razsežnost nemškega sveta, se moramo navaditi tudi na nekatere potrebne razdelitve, ki so bile naši življenski volji nasilno natovorne. Najprvo pride ozemlje, kjer imamo polno vojnootbrambno svobodo. Okrog njega se raztega še ozemlje, kjer te svobode še nimamo, do tako trpko obrežanih političnih

meja države. Toda državno ozemlje je še mnogo manjše kot je nemško sklenjeno jezikovno ozemlje, ki pa je danes, kot razcefrano med 15 različnih držav, kar je edinstven primer na svetu. To nas poziva, da mimo vsake politike neprestano mislimo na te svoje brate tam daleč zunaj, da za nje skrbimo in jim pomagamo. Še dalje pa segajo nemški jezikovni otoki, otoki nemškega dela, iskrenega miroljubja, jamstva za boljšo bodočo Evropo. Vse te meje med Nemčijo in med Nemci niso ljudske meje (Volksgrenzen) in ne smejo nikdar postati kulturne meje.

Zemljevid od naše strani ne potrebuje nobenega komentara. Poleg ogromnih »nemških otokov« v Donavski banovini, lahko ugotovimo, da smatra uradni list nemške narodnosocialistične stranke vsi nekdanjo slovensko Stajersko ali nekdanjo mariborsko oblast kot sklenjeno nemško ozemlje. Nemško jezikovno sklenjen je tudi ves takozvani Blejski kot do Radovljice. Kočevje pa obsega domala vsa Dolenjsko. Slovenska ostane le še okoli Ljubljane z malim repom do krškega polja.

Takšni so torej pravi, v njegovem uradnem glasilu objavljeni pojmi narodnega socializma o naši s tolikim žrtvami prepojeni narodni zemlji na severni meji države. Takšni so cilji narodnega socializma! Naj zaključke napravi vsak po svoji narodni zavednosti!

Že na delu

Curih, 22. avg. b. Listi poročajo, da je v St. Gallenu v Švici ustanovljen »Grossdeutscher Kampfbund«, ki ima za cilj priključitev vseh nemških delov Švice k Nemčiji. Nemški del Švice so zaznamovali Nemci s št. 9, medtem ko nosi Avstrija, kakor je znano, št. 8. Vodja tega pokreta je književnik Erwin Sangmüller, ki je sicer nasprotnik narodno-socialističnih načel, ima pa isti program.

Moravska Ostrova, 22. avg. b. Policija je prišla na sled široko razpredeni narodno-socialistični volunskari organizaciji v Freiwaldau. Izvršenih je veliko število hišnih preiskav pri državnih uradnikih, namestnicah, učiteljih in raznih drugih privatnih osebah. Doslej je bilo 12 oseb aretiranih, pričakujejo pa se številne daljnje aretacije. Aretiranci so priznali, da so vršili politično volunstvo v korist nemške narodno-socialistične stranke. Vsi so obtoženi veleizdaje in pridejo pred izredno sodišče za zaščito države.

Znaki viharja na Daljnem vzhodu

Anglija proti Rusiji

Pred obnovitvijo anglo-japonske zveze - Preokret v Londonu

»Slovenec« je priobčil tako vest, da sta Anglija in Japonska sklenili posebno pogodbeno zvezo, kakor tudi različna uradna znanja iz Londona in Tokija. V zvezi s tem, še vedno temnim vprašanjem, bodo naslednja brzojavna poročila dobrodošla.

London, 22. avgusta. E. Japonsko zunanje ministrstvo je uradno zanimalo vest, ki jo je razširila agencija »United Press«, da sta namreč Anglija in Japonska sklenili politično zvezo. Japonsko zunanje ministrstvo trdi tudi v tem poročilu, da vest ni resnična in da med Japonsko in med Anglijo kakršnih političnih razgovorov sploh ni bilo. Mogoče pa je, nadaljuje japonsko uradno znanje, da se je dotični časopisni urad zmotil in je smatral angleško odposlansko, ki je odpotovalo zadnje dni v Mandžurijo, za politično, medtem ko ima v resnici le izključno gospodarski značaj.

Ne glede na ta zanikanja pa je javna tajnost v Londonu, da se posebno konservativni krogi nagibajo k veliko vneto k prijateljskemu zblizanju z Japonsko. Konservativna stranka je danes odločilna večinska stranka in je zato razumljivo, če se pojavljajo vesti, da se zrealizirajo stremiljena v stranki tudi v vladni zunanji politiki. Preokret v angleškem stališču do Japonske, čeprav se ni uraden in se dozdaj še ne sme obešati na delovni načrt vlade same, je pa kljub temu značilen in napoveduje

važne politične odločitve v bližnji bodočnosti. Konservativni krogi so se odločili za Japonsko — o tem danes ni več dvoma — najbolj iz strahu pred Rusijo, ki se hoče s pomočjo Francije uveljaviti v Evropi. Anglija se sicer francosko-ruski politiki, ki pripravljajo vzhodni pakt, kakor tudi ruskemu vstopu v Zvezo narodov koncem koncev ne bo protivila in bo napravila prijazen obraz h kislemu kosilu, zato pa na čisto svojstveno angleški način, ki posega vedno v velike časovne razdalje, začela svoj protinapad proti francosko-ruski zvezi na Daljnem vzhodu.

Škode nobene, samo koristi

Naenkrat so angleški listi namreč začeli odkrito pisati proti vstopu Rusije v Zvezo narodov ter istočasno napadati sovjetske, da ne igrajo odkrite igre v Mandžuriji. »Očividno hoče Litvinov, ki je za to posebno sposoben, potegniti evropske velesile s pomočjo Zveze narodov v ruski konflikt z Japonsko ter Rusijo pokazati kot nedolžno žrtvico japonskega imperializma. Toda mi upamo, da Zveza ne bo napravila te neumnosti, da bi Evropo zavlekla v ta spor med Japonci in Rusi.« Tako piše konservativna »Morning Post«. Podobno piše »Times« in drugi listi.

Toda za zblizanje med Anglijo in Japonsko obstojajo še drugi razlogi. Vsaka angleška politič-

in nazadnje tudi devet desetih samega ruskega naroda.

Ako že pride resno v razpravo sprejetje sovjetrov v ZN, bi sprejem v vsakem slučaju moral biti navezan na pogoje, kakor sta jih svoj čas zahtevala Amerika in Vel. Britanija, čeprav pri boljševiški miselnosti tudi s tem se niso dana jamstva, da jih bodo sovjeti res tudi izpolnjevali. Zelo se motijo tisti, ki menijo, da bo s pristopom boljševikov v ZN Evropa mogla učinkoviteje vplivati na boljševiški kulturni barbarizem. Mnogo verjetneje je, da bi se le boljševizem v Evropi okrepil. Znanja je name- raz Moskve, da v slučaju sprejema v ZN prene- se propagandni sedež III. internacionala v Ženevo, ki bi gotovo bila pripravnejše središče za revolucionarno propagando v Evropi, kakor pa je daljna Moskva. Sicer so pa tudi brez tega poslaništva in konzulatov sovjetske Rusije v inozemstvu itak vedno tudi središče komunistične propagande, kakor so že ponovno bili dokazani slučaj v Parizu in Londonu.

na kretnja ima nujno tudi svoje gospodarske zaledje. Anglija pričakuje od zveze z Japonsko velikih gospodarskih koristi. Japonski delegat pri Zvezi narodov Matsuo je lani v Ženevi javno izjavil, da je bila najbolj usodna napaka v svetovni povojni politiki storjena takrat, ko se je prekinila angleško-japonska zveza. Takoj za tem, namreč, se je pričela ogromna zmeda po vsej Aziji, kaos, ki ga še danes ni konec. Prelom med Anglijo in Japonsko ni koristil nikomur, škodoval pa je vsem, najbolj pa Japonci in Angliji. Veliko nesreč, ki so se od takrat zgodile, bi angleško-japonska zveza z lahko preprečila, če bi še živel, Angleški konservativni listi prinašajo zdaj zopet to izjavo še s posebnim povdarkom.

Največjo senzacijo pa je povzročila nepričakovana izjava bivšega angleškega veleposlanika v Tokiju sira Francis Lindleya, ki se je v »Daily Mailu« izrazil, »da bi imela Anglija od prijateljske zveze z Japonsko samo koristi in sicer največje koristi, škode pa nobene.«

Rusko prodiranje v Evropo povzroča na Daljnem vzhodu, v zaledju iste Rusije zvezo Anglije in Japonske, ki bo postala nekega dne nujna, čeprav jo še danes uradno zanikujejo.

Rusija razlaga spor glede vzhodnokitajske železnice

Moskva, 22. avgusta. E. Ruski poročevalni urad »Tass« objavlja uradno razlago sovjetske vlade o konfliktu, ki je nastal vsled prekinjenja pogajanj za prodajo vzhodnokitajske železnice, ki je last Rusije, a teče po mandžurskem ozemlju. Iz tega poročila beremo, da je sovjetska vlada lani 2. maja ponudila japonski vladi, da železnico proda ali Japancem ali Mandžurcem. 26. junija 1933 se je zbrala v Tokiju konferenca, da razpravlja o tej ponudbi Rusija je zahtevala za železnico 250 milijonov rubljev ali 625 milijonov jenov (japonski denar). Mandžurija je ponudila smešno vsoto 50 milijonov jenov. Rusija je v nadaljnjem poteku pogajanj znižala zahtevo na 200 milijonov zlatih rubljev, toda pogajanja so bila prekinjena, ker je mandžurska vlada začela z aretacijami ruskih železniških uradnikov. Pogajanja so se zopet začela letos 22. januarja in je Rusija ponudila železnico že za 200 milijonov jenov in vrhu tega nakupiti za polovico te vsote raznega blaga na Japonskem. 26. aprila je mandžurska vlada povišala ponudbo na 100 milijonov jenov pod pogojem, da Rusija sama nosi stroške za odškodnino odpuščenemu uradništvu (30 milijonov jenov). Rusija je od svoje zahteve odrgala še 10 milijonov jenov. 23. junija je japonski zunanji minister Hirota predlagal 100 milijonov jenov kot odkupno ceno, odpravljeno za uradnike naj pa prevzame Mandžurija. Dva dni pozneje je ruski veleposlanik znižal sovjetsko ponudbo še na 170 milijonov, kakor je Hirota 23. julija poskočil na 130 milijonov jenov. 30. julija je Rusija šla nazaj

Nadaljevanje na 2. strani, 2 stolpec.

Zakaj gladovati?

Prekomerna debelost ne le, da ni lepa, temveč je tudi mnogokrat znak, da izmenjava snovi pri Vas ni v redu. Zakaj bi si zaradi takih motenj sami sebi krajšali življenje? Kupite

BOXBERGERJEVE KISSINGEN TABLETE ZA HUIŠANJE

Kissingen je kopališče svetovnega slovesa. Iz Kissingenske soli proizvajajo po vsem svetu znane Boxbergerjeve tablete za huišanje, katere odstranjujejo prekomerno debelost, istočasno pa delujejo kot blagodejno sredstvo za reguliranje. Ne vsebujejo niti joda, niti kakih drugih snovi, ki bi škodovaly srcu. Dobivajo se v vsaki lekarni.

Ogl. reg. pri M. S. P. in N. Z. pod S. Br. 623 od 29. III. 1932.

Nadaljevanje članka »Anglija proti Rusiji« s 1. strani

na 160 milijonov jenov, od katerih bo za dve tretjini nakupila japonskega blaga. Hirota je to odločil v grozili in ultimativni noti. 13. avgusta je nenadoma mandžurska delegacija odpotovala iz Tokija, nakar se je takoj začel splošen tiskovni napad na Rusijo, ki mu je sledilo preganjanje ruskega uradništva, aretacije, zaplenbe premoženja in podobno. Napetost je danes hujša kot prej in to vsled zadržanja Japonske.

Japonci odgovarjajo

Tokio, 22. avg. b. O pogajanjih za prodajo vzhodno-kitajske železnice objavlja japonski zunanji minister dolgo poročilo, v katerem najprej ugotavlja, da se ta pogajanja vodijo med Rusijo in Mandžurijo, v katerih pa Japonska igra le vlogo »poštenega posredovalca« (?). Nasprotno, sporazum bi bil že gotov, če bi Rusija ne zavlačevala pogajanj, ker upa, da bo na Japonskem izbruhnila kriza. Ko se bodo sovjeti prepričali, da sami sebe goljufajo, bo sporazum zagotovljen, in s tem bo tudi odstranjen glavni razlog za japonsko-ruski mandžurski spor.

Baski se puntajo

Madrid, 22. avg. AA. Vlada bi rada čimprej odpravila spor, ki je izbruhnil z občinami, v katerih prevladujejo Baski. Posebno ji gre za to, da bi Baski ne kršili več zakonov.

Navzlic temu pa sklicuje sansebastijanski župan v mestno hišo člane medpokrajinskega odbora, ki so jih izvolile občine treh pokrajin. Odbor bo sklepal o veliki konferenci, ki naj bo prihodnje nedeljo v Bilnaju in ki se je bodo udeležili tudi poslanci Baskov, Katalonske in avtonomistični poslanci iz drugih pokrajin. Konferenca se udeleži tudi bivši predsednik španske vlade Azana.

Madridska vlada bo konferenco prepovedala in je pripravljena aretirati vse udeležence s poslanci vred.

Z železno roko

Berlin, 22. avg. b. Pruski ministrski predsednik Göring je sprejel dopisnika »Deutsche Allgemeine Zeitung« ter mu izjavil, da bo vlada z železno roko razbila združitev vsake opozicije in obračunala z zločinci.

Potovanje avstrijskega kanclerja

Iz Italije v Francijo

„Potem pridejo na vrsto pogajanja z MZ, Poljsko in Nemčijo“

Rim, 22. avg. b. Avstrijski zvezni kancler ni odšel, kakor se je splošno pričakovalo, v cono, kjer se vodijo veliki manevri italijanske armade, temveč je ponoči z avtomobilom odpotoval iz Florencia v Nice (po drugih vesteh v Benetke). Na poti v Nice se je zadržal v nekaterih mestih na italijanski rivijeri.

Kanclerjeva izjava

Rim, 22. avg. b. Pred svojim odhodom iz Florencia je dal avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg časnikiarjem to-le izjavo:

»Ko sem prevzel vodstvo vlade, sem čutil moralno in politično poto, da čimprej odpotujem v Italijo, da se z voditeljem italijanskega naroda porazgovorim o vseh aktualnih vprašanjih. Moralna obveza za ta obisk je prišla za mene iz tega, ker je ob žalostnih dogodkih z dne 25. julija dal italijanski narod najboljšo pomeno.

Po starih smernicah

Politični povod mojega potovanja v Italijo je že pojasnjen v mojih prejšnjih izjavah. V teh izjavah sem predvsem poudaril, da je moja vlada v celoti prevzela politiko bivšega zveznega kanclerja dr. Dollfusa, ki jo bo z vsemi sredstvi nadaljevala. Smernice Dollfussove zunanje politike so bile enostavne in jasne. Gospodarski pogledi njegove politike so bili odločujoči in je bilo izhodišče vse Dollfussove politike pretežno gospodarskega značaja. Pri teh naporih mi je takoj prišel na pomoč šef italijanske vlade Mussolini s svojo spomenico o gospodarski reorganizaciji Podonavja, iste smernice pa so prišle do izraza v priporočilih iz Strese. Sledila je sklenitev znanega rimskega pakta, ki je zagotovil pravo sodelovanje med Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Naši odnosi z Italijo dobivajo poseben pomen v dejstvu, da je Italija poleg gospodarske podpore nudila Avstriji dragocene pomoči tudi v njeni borbi za ohranitev neodvisnosti in državne integralnosti.

Razgovori, ki sem jih imel z Mussolinijem, so potekali iz obrazloženega stališča. Predvsem sva proučevala naše gospodarske in politične zveze. Z največjim zadovoljstvom lahko poudarim, da se je pri mojih razgovorih z Mussolinijem pokazala enotnost v splošnih vprašanjih, posebno pa je vprašanj, ki se nanašajo na Avstrijo in Italijo. Pri šefu italijanske vlade sem našel največje razumevanje za politiko avstrijske vlade. Ta politika ima svoje izhodišče v tem, da se za vsako ceno ohrani Avstriji absolutna svoboda in neodvisnost, in ta politika bo imela vedno tudi svoj evropski značaj. Miroljubnost take politike pa mora zagotoviti politično in gospodarsko obnovo Avstrije.

Vsemirski letalca na poti domov

Prof. Cosyns je že na Dunaju

Toplo slovo Zagrebčanov od junaških letalcev Belgije

Zagreb, 22. avg. Točno ob 16 je priletelo na zagrebško letališče letalo, s katerim sta se pripeljala belgijska znanstvenika inž. Cosyns in njegov pomočnik van der Elst. Na letališču ju je pričakovala ogromna množica. Gosta je najprej pozdravil predsednik zagrebškega aerokluba Činič z zelo lepim govorom, v katerem je naglašal njune zasluge za znanost in človeštvo. Nato je govoril podban dr. Hađži, ki je pri tej priliki obema slavljencema izročil odlikovanja, s katerima je večeraj blagovoli odlikovati Nj. Vel. kralja Aleksander. Po govoru zastopnika belgijskega konzulata je mestni podnačelnik Pavlina izrekel letalcema dobrodošlico zagrebškega mesta in prebivalstva.

Za pozdrave se je zahvalil prof. Cosyns. V svojem govoru je omenil nenavadne prirodne kraste naše zemlje in naglašal, da zopet ne najde besedi, da bi izrazil svojo zahvalo tistim, ki so mu tako prijateljsko pomagali in ga povsod sprejeli kakor brata.

Točno ob 16.20 je letalo krenilo z zagrebškega letališča proti Dunaju. Za odhod je množica priredil profesorju Cosynsu in njegovemu spremljevalcu

nove ovacije, ki so se šele polegile, ko se je letalo visoko v zraku obrnilo in smer proti Dunaju.

Dunaj, 22. avg. AA. Inž. Cosyns in njegov pomočnik van der Elst sta z jugoslovanskim letalom ob 17.25 pristala v Gradcu, odtam pa nadaljevala pot na Dunaj. Semkaj sta prispela ob 18.22. Na dunajskem letališču so ju pričakovali zastopniki oblasti, belgijski poslanik, člani avstrijskega aerokluba in velika množica. Po končanih pozdravnih govorih je spregovoril po radiju najprej inž. Cosyns. Nato pa je govoril van der Elst govoril v nemškem jeziku. Na vprašanje, kaj lahko pove o znanstvenih izsledkih njunega poleta, je van der Elst odgovoril, da bo treba ugotoviti poleta natančno pregledati in da bo šele nato mogoče spregovoriti podrobno o znanstvenih uspehih sedanjega poleta v stratosferi. Z letališča sta se prof. Cosyns in njegov pomočnik van der Elst odpeljala v mesto.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma oblačno in deževno.

Zagrebska vremenska napoved: Nestalno in spremenljivo.

Pravi obraz Albanije

Tajinstveni Adburman Mati

Čim globlje prodiraš v življenje v »deželi Skiptarove«, tem manj razumeš njihovo miselnost. Fra Stefano mi je govoril o »fronti pri Skadruc«. Toda fronta je raztegnjena po vsej deželi, po vsej Albaniji, nevidna, podzemna, skrbno prikrita, kot da bi tlelo žerjavico posul s sivim pepelom. Od daleč ne vidiš ničesar. Šele, ko se s pratom dotakneš, te zapeče. Šele, ko hočeš vedeti več, naletiš na obrise natančnega načrta, s katerim hoče islam v Albaniji pohočiti vse, pokončati vse, kar se zoperstavlja njegovemu zmagovitemu pohodu.

Albanija, zadnja trdnjava islama

Bil sem svoje dni v Turčiji sultanov, prehodil sem sultanate v Egiptu, v Alžiru, v Maroku, prepotoval sem Kemalovo Turčijo in obiskal mohamedanska svetišča v Arabiji na obali Rdečega morja. Mohamedanski svet, vsaj zdi se mi tako, poznam dobro. In vendar islam nikjer drugod ni bil tako napadalen, tako bojažljiven, kot v deželi Albancev. Kemal paša je mohamedanstvu vzel ves politični vpliv, v Arabiji se mohamedanci uničujejo med seboj v malih bratomornih vojnah, v Afriki pa sta Francija in Italija povezala mohamedanstvo v svile verige. Samo v Albaniji je musliman še v jezni agresivnosti, samo v Albaniji je pokazal še svojo napadalno svežino. Osvojil si je vsvo gozdo mladine in ž njo odrija sedaj polagoma, a brez usmiljenja, vse drugoveračez mejo.

V Skadruc sem srečal angleškega časnika, onega edinega, ki je napisal nepristransko knjigo o Albaniji in je bil zato od albanske vlade odklovan tudi z visokim redom Skenderbegove zvezde. Vojaški oddelek je je zajel, da ga po nalogu iste vlade izžene iz države. Imel sem toliko sreče, da sva še nekoliko govorila. Povedal mi je, kako so se angleške konzularne oblasti zanj zavzele, a zaman. Moral je iti. Boljše je, da grem, mi je dejal, kajti, če me pušče še par tednov tukaj, bi ne mogel več iti... In nasmehnil se je s tistim ironičnim nasmehom, ki ga nikdo drugi ne zna razen Anglež.

Zakaj je moral iz Albanije? Vprašal sem ga, naj me pouči. Ničesar drugega se ni prejšel, kot da je v enem svojih rednih časnikarskih poročil samo omenil neko ime, ki ga v Albaniji nikdo javno ne sme izgovoriti. On je ime samo zapisal, brez dodatnih razlag, in že je bilo preveč. Namreč ime »Adburman Mati«.

Kdo je Adburman Mati?

Kdo je ta tajinstveni Adburman Mati, da ga noben Albanc ne sme javno izgovoriti in da mora vsak tujec nazaj čez mejo, če se je drznil to ime skruniti? Samo, kadar so Albanci sami med seboj, v najžejem krogu najbližjih prijateljev, prihaja to ime Adburmana Matija šušljajoče iz trepetajočih ust. Takrat začne albanske oči v nevarnem ognju. Inozemci so ga že videli. Tudi jaz sem ga videl, tega širokoplečnega moža, ki je korakal počasi po tiranski ulici in stresal svojo ogromno glavo, posajeno na bikov vrat. Za njim sta hodili dve genci — menda najboljša detektiva v državi. To nekaj pomeni pri narodu, kjer je vsak detektiv. Prišlovica pravi, da en sam Italijan prevarja sedem Nemcev, en Grk sedem Italijanov, en Turk sedem Grkov in en Albanc sedem Turkov.

Kdo je ta tajinstveni Adburman Mati. Ze ime samo pove, da je iz junaškega plemena Albancev, ki prebiva v gorovju Mati, najmanj dostopnem delu Albanije, kjer ima tudi islam svojo najbolj trdno oporo. Vseh osvobodilnih bojev se je udeleževal v povojni dobi. Kot revolucionar je v letih 1922, 1923, 1924 zbiral v divjih gorah muslimane, da jih požene proti vladi Fan Nolijsa. Bila je prav njegova največja zasluga, da je Fan Nolijsa vlada padla, Fan Noli sam izgnan in da je zmagała v Albaniji islamska struja, ki še sedaj vlada. Naravno je, da je ohranil tudi sedaj svoj velikanski vpliv med gorskimi plemeni, ki so kot neke vrste garda postali tudi najbolj trdna opora sedanje nove Albanije. Vpliv velikih šefov gorskih plemen je pri socialnih razmerah, ki tukaj vladajo, povsem razumljiv. Saj je prav za prav ni nobene važnejše odločitve v državni upravi in v državnem gospodarstvu brez predhodnega posvetovanja z njimi. Velikokrat sem jih videl, te dostojanstvene šefe s hribov, kako so se približali v Tirano v svojih krasnih narodnih nošah, kamor so bili poklicani na posvetovanje, ali so prišli sami po vesti o važnih državnih dogodkih. In šef teh šefov je Adburman Mati. K njemu pridejo ljudje s hribov, pri njemu se zbirajo, pri njemu se posvetujejo in je tolmač njihovih želja pri vladi, ki tudi sama želi, da je vedno na jasnem, kaj mislijo ti šefi o raznih domačih ukrepih.

S zanimanjem se spominjam dramatičnih dni, ko je priplulo v Drač italijansko brodovje. Kar naenkrat, kot da bi bili brezčislno poklicani, so se pojavili po tiranskih ulicah pisani jopiči teh dostojanstvenih junakov s hribov. Pozneje sem videl, kako so sedeli okrog male mizice v majhni trgovini na oglu ulice Kemal paše in bulvarda Zogu I., srebrali črno kavo, pušili cigarete in se modro pomenkovali. Med njimi, očito njihov vrhovni šef, je sedel orjaski Adburman Mati. Rekli so mi, da je to Adburmanova posvetovalnica in da je prišlo od tam že silno veliko usodopolnih sklepov, ki jih je vlada potem izpeljala. Cestokrat prihajajo tja tudi višji vladni uradniki in je čudno videti lepe avtomobile, ki še ustavljajo pred to trgovino in čakajo tam dolge, dolge ure. Kadar posvetovalnica »zaseda«, se tiranski meščani komaj upajo mimo in jo raje v širokem loku obidejo. No, takoj drugi dan smo slišali, da je bila zahteva italijanskega admirala odbita, in par dni pozneje so jo Italijani odkurili.

„Sovražnika ubij iz zasede!“

Javno, sredi mesta, v odprti ulici! Kdo si upa takšnega moža napasti? Niti njegovi največji sovražniki ne. In sovražnikov ima veliko, kajti neštevne so družine, ki jim je ta Adburman poklal očete, brate ali sinove. Albanc spušče samo pogum. In Adburman pozna Albanca. Če bi ga mogli ustreliti ali ubiti iz zasede, to bi se šlo, toda »sinovi orlov« pogumnemu človeku, ki jim gleda v obraz, nič ne store. Menda ni nobenega naroda na svetu več, ki bi kot Albanci imeli v ustavnem zakonu svoje države člen, ki se glasi: »Svojea sovražnika moraš ubiti iz zasede!« Zato je Adburman varen, dokler se pogumno giblje na najbolj nevarnih mestih.

Adburman Mati je predvsem vodja albanskih muslimanov. Pisati in brati ne zna, a kot šef je zares velik, skoraj nedosegljiv. Zdravi domači razum v Albaniji zelo srečno nadomešča književne črvoje v pisarske vsevedneže. Razum, ki deluje kot blisk, ki mu kot blisk sledi tudi volja! To je Albanc in to je Adburman. Možgani niso leni, ni jih treba prekladati sem ter tja, kot da bi jih prevlaj iz posode, nobeni predsodki ne ustavljajo svobodnega toka misli. Albanci so skozi stoletja bili obdani od sovražnikov. Zato žive, kot da bi morali biti noč in dan na preži. Navade krve

osvete drže možgane v neprestani napetosti. Adburman pa je največji med njimi, iz onega najbolj vplivnega plamena, ki je tudi najbolj nevtrasto in najbolj krvoločno in ki prebiva v gorovju Mati.

Proti Italiji...

Ko so Italijani lani zahtevali od Albanije, da jim prepusti vrhovno poveljstvo redne vojske in orožništva, so se Skiptari postavili po robu — pod vodstvom Adburmana. Italija je nato prenehala s posojili (vsakoletno brezobrestno posojilo 10 milijonov lir). In kaj je Adburman storil v obrambo? Nobena država na svetu bi si ne upala kaj takega! Adburman je zahteval, naj se takoj zaprejo vse italijanske šole, to se pravi, prav za prav edine šole, vredne imena šola. Nadalje so zaprli vse šole, ki zaposlujejo inozemske učne moči. Tako je izkpravela tudi slovita francoska gimnazija v Korci, znanstveni zavod jezuitov v Skadruc in mnogo drugih. Od kod dobiti sedaj domačih učiteljev? Adburman je odpovedal vsem albanskim dijakom štipendije za inozemstvo, fantje so se morali vrniti in nastopiti službe — kot učitelji.

Lani na jesen je Adburman, ki je postal šef protikršćanskega in seveda tudi protitalijanskega gibanja v Albaniji, vrgel iz vseh šol inozemske jezike in uvedel albansko. Prej se je hotel znebiti Fan Nolijsa s pomočjo Italijanov, a sedaj, ko vidi, da bi Italijani radi segli po njegovi deželi, je postal velik klicar albanskega nacionalizma pod muslimansko zastavo. Protitalijanski pokret torej ni nobena fantazija, je živa resnica, samo napadno bi bilo razlagati sovražstvo proti Italiji, ki pod železno roko Zogujevega očima neprestano narašča, na ta način, da se sedaj simpatije Albanije obračajo drugam. Adburman Mati se je neke izrazil, da za Albanijo ne obstajata samo dve možnosti, da se ali opira na levo ali na desno, ampak, da je za njo najbolj častna tretja možnost, da postane neodvisna, nacionalno zavedna muslimanska trdnjava na Balkanu.

Česa se kristjani boje

Vrhovno načelo pa mu pri usmerjenju notranje ureditve Albanije, ki naj da islamu vso moč v deželi, ostane še vedno pred očmi tisti grozotni člen albanske ustave, ki je gonilna sila vsega življenja tukaj, namreč, »da moraš sovražnika ubiti iz zasede. Odprte borbe bi se kristjani ne bali toliko. Fra Stefano je pokazal, da se je ne boji. Toda iz zasede... Takšen boj pa je strašen in nevarn. Ko ne veš, kako bi udaril nazaj in na koga, četudi bi še imel priložnost. Tovariši mojega Fra Stefana je potolažil, ko je rekel, da bo nekaj časa ljubezen se preselila za islamske puške, a da bo počasi že zmagała. Kajti ljubezni ne moreš ustreliti in umoriti. Raniš jo lahko, a pomoriti se ne da. In takšna je krščanska ljubezen, ki si bo enkrat že osvojila to duhovno islamsko trdnjavo Adburmana Matija.

Aretacije ministrov

Dunaj, 22. avgusta. b. V preiskavi o dogodkih z dne 25. julija v Gumpoltzhofnu so prišle na dan stvari, ki so dale oblastem povod, da so aretirale bivšega ministra in vodjo Landbunda Baehingerja, inženjerja Panterla in urednika »Bauernzeitung« Itzingerja. Dokazano je namreč, da se imajo krivci za zadnje dogodke iskati predvsem v krogih inteligence. Vlada je zdaj aklenila, da pusti pri miru one male nahujskane ljudi in da položi peest zakona na one, ki so zakrivil žalosne dogodke v Avstriji.

Ugotovilo se je, da je bil Baehinger v zvezi s vodjo avstrijskih narodnih socialistov dr. Habichtom v Monakovem, ki je Baehingerja iz Monakovega imenoval za kmečkega voditelja. Baehinger je v izvrševanju svoje naloge ustanovil takozvano Grünbauernwehr, ki se je sestojala iz samih mladih ljudi. Ko so oblasti prepovedale, oziroma razpustile to organizacijo, je Baehinger vse skupaj pretvoril v Stammtisch društvo. Dokazano je, da je Bauernwehr sodelovala pri zadnjem narodno-socialističnem puču, saj ima vlada v rokah obširno korespondenco in dokumente.

Daladier v Avstriji

Innsbruck, 22. avgusta. b. Danes je prispel semkaj bivši predsednik francoske vlade Daladier z nekaterimi političnimi tovariši. Daladier namerava s svojimi tovariši potovati po Avstriji v svrbo pročitve.

Dr. Leya ni

Berlin, 22. avg. b. Kljub vsem demantijem se trdovratno vzdržujejo vesti, da je izginil neznanom kam vodja nemške delavske fronte dr. Ley, kakor tudi vodja Hitlerjeve mladine Baldur von Schirach. Oba sta baje poverila ogromne zneske. Dr. Ley si je, kakor znano, kupil krasno vilo v Tiergartnu, ki jo je dal razkošno opremiti. Govori se, da se mu je posrečilo pravočasno pobeigniti iz Nemčije. Za Baldur von Schiracha pa se trdi, da so ga na begu ubili.

Rudniške nesreče

Saint Etienne, 22. avg. AA. Snovi se je vdr rov v tukajšnjem rudniku. Pokopal je tri rudarje. Po večernem delu so jih reševalci našli, ponesrečeni rudarji pa so bili že mrtvi.

Herringen, 22. avg. AA. V tukajšnjem rudniku Wendel je zasulo pet rudarjev. Štirje so se rešili s hudimi poškodbami, eden pa je mrtev.

Streleške tekme

Belgrad, 22. avg. AA. Streleška zveza kraljvine Jugoslavije priredi od 9. do 16. septembra v Belgradu 23. tekmovanje z nagradami. Na prošnjo zveze je predsednik ministrskega sveta dovolil državnim uslužbencem civilnega in vojaškega reda, strelecem, članom navedene zveze, da se lahko udeležijo teh tekem od 8. do 16. septembra, s tem, da jim to odsotnost štejejo v letni dopust.

Hmelj

Zatec, 22. avg. p. Zateška sekcija hmeljarskega društva poroča, da se nadaljuje živahno nakupovanje hmelja in da so cene trdno sučejo okoli 1800 Kč za 50 kg.

Šahovska tekma v Belgradu

Belgrad, 22. avg. m. Snovi se je odigralo zadnje kolo mednarodnega šahovskega turnirja, ter je Carev premagal Pavlića, Jurišić Matvejeva, Petrović Grencarskega, Vuković Bajerja, Bröder Maksimovića, Nikolić Dydzinskiju in Feuer je dobil brez boja točko proti Sorliju. Partija Sikošek in Schreiber je končala remis.

Po 16. kolu je stanje sledeče: Schreiber 12 in pol, Vuković 10 in pol, Feuer in Petrović 10, Nikolić 9 in pol, Matvejev 9, Pavlić 8 (1), Dydzinsky 8, Jurišić, Grencarski 7 in pol, Sikošek 7 itd.

Slovo belgijskih vsemirskih junakov od Ljubljane

Slovo na letališču

Foto Bačko

Ljubljana, 22. avg.

Ljubenzni sprejem, ki sta ga oba stratosfernika, to je prof. Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst doživela v Sloveniji, je napravil nanje globok vtis. Vožnja po slovenski zemlji in izleti so ju prepričali o lepoti naših krajev. Posebno pa ju je navdušil prisrčni snočni sprejem pred magistratom ter vsa pozornost prebivalstva, ki se je drenalo okoli njiju in jima izkazovalo ljubeznost. Prav rada sta oba delila snoči in danes neštetim proslcem avtograme.

Danes dopoldne sta oba odlična gosta počivala precej dolgo. Nato pa sta bila gosta belgijskega konzula dr. Dularja, pri katerem sta kosila. Ob 2.20 je bil napovedan njun odhod, in sicer z letalom. Še pred nebotičnikom, odkoder odhaja avtobus »Aeroputa« na letališče, se je zbralo precej ljudi, ki so hoteli zadnjič videti oba znamenita letalca. Vendar so se ti zmotili v domnevi, da bosta stratosfernika odšla na letališče z avtobusom. Prepeljal ju je tja namreč osebni avto dr. Dularja. Na letališču samem pa se je zbrala že precejšnja množica, ki je nestrno čakala prihoda prof. Cosynsa in van der Elsta. Ko ju je belgijski konzul dr. Dular prepeljal, so ju prisrčno pozdravili razni zastopniki, tako predsednik Aerokluba g. Rado Hribar, podpredsednik polkovnik Nedeljkovič ter drugi. Oba je takoj obsulo več fotografov, ki so ju fotografirali kar zaporedoma.

Oba sta se vpisala v častno knjigo letališča, hkrati pa sta morala razdeliti nešteto avtogramov vsemogočim proslcem. Zastopnik »Slovenca« jima je izročil vse izvode našega lista, ki poročajo o njunem poletu. Prof. Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst sta si s posebnim zanimanjem ogledovala današnjega »Slovenca« z zelo posreženimi slikami. Vzradoščen pa je bil prof. Cosyns še posebno ob številki »Slovenca«, ki priobčuje popis in krasne slike iz Križne jame na Notranjskem.

Prisrčno slovo so priredile obema letalcema tri dame ljubljanskega Aerokluba. Obema letalcema so namreč izročile krasne šopke rdečih nageljev, na šopkih pa so bile tudi lutke oblečene v slovensko narodno nošo in pa kranjski srčki. Prof. Cosyns je smeje sprejel ta ljubki dar ter z zanimanjem poslušal, ko so mu dame razlagale naše folkloristične posebnosti.

Funkcionarji Aerokluba in dame so se dali tudi fotografirati z obema stratosfernikoma.

Medtem pa je že zabrnel motor srebrnega »Spartana«. Pilot Jarošenko je že gledal na uro: čas odhoda je bil tu. V letalo sta sedla Cosyns in van der Elst, poleg njiju pa še trije Nemci in neki Ljubljančan. Letalo se je med živahnim pozdravljanjem in mahanjem z robci dvignilo v višave. Prof. Cosyns in van der Elst sta pozdravljala zbrano množico še med letom. Letalo je odletelo proti Sušaku, odkoder odletita oba stratosfernika v Zagreb, kjer so jima pripravili prisrčen sprejem. Po nekajminutnem odmoru sta oba stratosfernika nadaljevala pot na Dunaj. Vrnitev obeh stratosfernikov v Bruselj je napovedana za četrtek zvečer.

Naši slikarji, ki kažeta slovo obeh stratosfernikov na letališču, sta delo dveh ljubljanskih fotomaterjev, in sicer g. Antona Pirca, glavnega revizorja carinarne v Ljubljani, in gosp. Bačka, ljubljanskega avtopodjetnika.

Stratosfernika stopata v letalo

Foto Pirc

Belgijski znanstveniki za Slovensko krajino

Dne 22. avg.

Danes opoldne, tik pred odhodom belgijskih letalcev, je zastopnik Pripravljalnega odbora za prekmurski muzej, prof. Vilko Novak obiskal g. Duprereux, glavnega tajnika Mednarodne komisije za ljudske umetnosti v Bruslju. Naprosil ga je, da bi preskrbel belgijske liste, ki bodo pisali o Slovenski krajini v zvezi s pristankom prof. Cosynsa, za novi muzej, ki se snuje v Soboti. Navzoč je bil tudi g. Cosyns s svojim spremljevalcem in vsi so se zanimali za to kulturno ustanovo. Gospod Duprereux je takoj zaprosil za stalna obvestila o

napredku muzeja, za fotografije s področja prekmurskega narodopisja in umetnosti itd. Belgijski, zlasti njihova znanost, namreč nočejo pozabiti na deželo kjer je pristal slavni rojak. G. Novak je informiral belgijske znanstvenike o kulturnem položaju Slovenske krajine, ki je Madžari niso proučevali in so jo splošno zanemarjali. Prof. Cosyns je živahno pritrjeval, ko je slišal, kako napreduje znanstveno delo v zadnjem času. Veselo se je spominjal akademikov, ki so mu pomagali. Ponovno se je zahvaljeval za geografsko karto Slovenske krajine.

Ko Jadran odpre žrelo

Ob 20 letnici, ko se je potopil parnik „Baron Gautsch“

Split, avgusta.

Na našem Jadranskem morju so nesreče potniških ladij prav redke. Kaj bo tega, ko se je bil italijanski brod »Morosini« kakor pijanec v mirnega človeka zaletel v naš ponosni parnik »Kara-gjorgje«? Huda je bila nesreča; nekoliko ljudi je izgubilo življenje. A Italijani so plačili odškodnino in sedaj je vse — pozabljeno... Tak je tok dogodkov na svetu.

Pred dvajsetimi leti, ravno avgusta je bilo, pa se je dogodila na našem Jadranu nesreča, ki jo moramo šteti k največjim, ki so se kdaj zgodile na morju. Potniška ladja bivšega avstrijskega Lloyda »Baron Gautsch« se je potopila ob zaletku vojne pri Brionekih otokih. Kapitan se namreč ni držal navodila, kako naj vozi, ter je zakrivil nesrečo. Otežil si je vest z izgubljenim življenjem petstotih ljudi, ki so utonili. Ta pomorščak je bil čuden človek. Čulmo, kaj pravi očividec, ki je užil vse strahote teje vožnje. To je lastnik znane kavarne v Splitu na obali, g. Filip Muljačič. On pripoveduje nekako takole:

V šibenskem pristanu nas je nekaj vojakov čakalo na parnik »Baron Gautsch«, ki je vozil po brzi progi v Tret, ali njega ni bilo od nikoder. Nam se je svedela mudilo v Tret h kadru in možno smo se čudili, odkod ta nenavada zamuda. Reč vožnje je bil namreč vedno točen. Ko smo tako čakali, je nekdo izrazil bojazn, da se je ladja morda kje kaj zgodilo. Kdo ve; vojna je... Tu pa se je nepričakovano pojavil pred lukobranom zaželeni »Baron Gautsch«. Vsi smo se ga razveselili.

Noč je bila vedra in tiha. S stolpa je zadonelo dvanajst udarcev. Polnoč. Zarometi s parnika so svetili po obali. Ladja je pristajala. Na kopno je stopil kapitan, za njim nekaj popotnikov. Nikdo ni vedel, odkod in zakaj zamuda. Pa smo si že po svoje tolmačili: Vojna je; mine polagajo povsod po Jadranu.

Z nami bi se imel voziti pilot Paič. Vprašam njega, da bi mi to raztolmačil. On ni mogel prav odgovoriti, vendar je pa mislil, da mora »Baron Gautsch« nocoj premišljeno in oprezno voziti. Tu pa je že prišel na gat kapitan. Pilot se je nekaj časa z njim razgovarjal in po tistem pomenku smo izvedeli, da je komanda v Splitu zapovedala, da nocoj pot ne gre v Mali Lošinj, nego v Veliki Lošinj, a po izhodu iz Velikega Lošinja naj držimo smer v razdalji petnajst milj od obrežja, ker so v bližini zemlje položene mine.

V Velikem Lošnju smo bili ob devetih v jutru, pravi informator, a nadaljevali smo pot že ob desetih. Vsi popotniki so bili hudo nervozni, ker so vedeli, da se pomikamo po nevarni progi. Nevarnost kapitanova bi mogla povzročiti strašno nesrečo. Ampak mirilo nas je morje, ki je bilo lepo in gladko kakor olje. Tam za Puljem ob Brionem otoku bi se morali držati petnajst milj od obale. Ampak kapitan tega ni storil. Da bi pristidek nekaj eto kilogramov nafte, je zavozil za štiri milje bližje kopnemu, česar mi sveda niti slutiti nisimo. Pač pa nas je težil in buril čuden nemir.

Ko smo se mi tod vozili, so pomorščaki baš postavljali mine, o čemer so sproti obveščali komando v Splitu, ki je dajala ladjam mi glajaje za

VJ.4.-34.

Kako prijazno je miza pogrnjena!

Vse se sveti: noži, vilice, žlice, leske-čejo se krožniki, podstavki, sklede. Ampak potem tisto pomivanje!

KAJ STORITI?

VIM

ZA ČIŠČENJE BOLJŠIH IN NAVADNIH PREDMETOV

Malo Vima na vlažno krpo, pa malo podrgniti: in vse se zopet svetil

vožnjo. Po obedu je šlo več popotnikov na palubo. Mirno, kakor v sanjah zatopljeni, so gledali morskogladino, kar jih vzdrami grozen tresk. Na mah so obdali ladjo plameni. Znamenje, da je mina eksplodirala pod parnikom. Ladja je bila prebita na desni strani pod komandantovim mostom. Polom je bil strašen. Mnogi so v strahu popadali po tleh. Brod se je nagnil za poldrug meter na levi bok. Vsi smo vedeli, da je »Baronu Gautschu« prišla zadnja ura. Na palubi je nastal drenj in vrvež, da se ne da povedati. Otroci so vriščali, ženske so vpile in moški so tulili, kajti vsak se je bal za svoje življenje. Vsi smo bili zmešani in nikdo ni vedel, kaj se za pravo sodi, ker vse je zavijal dim in čad, da smo se v njem dušili.

Polagoma se je čadasti dim razredčil, ampak vpitje in norenje ljudi je bilo zato silnejše. Vsek se je hotel prvi rešiti. Jasno je, da so se ljudje spopadali ter med seboj zadrževali in ovirali. Tekla je tudi kri. Posadka je izgubila vso pamet in razsodnost. Še bolj kakor popotniki. Reševanja sploh ni bilo. Nekateri so poskakali v morje, drugi so pa begali po palubi kakor nori. Mi vojaki smo videli, da je ladja izgubljena. Nekaj nas je skočilo na palubo za manevre, kjer smo hoteli spustiti čoln za reševanje, ki je za ta namen posebno urejen. Ampak gorje! Čolni sploh niso bili pripravljeni za primer nezgode in na novo barvane vrvi niso dale, da bi čoln spustili. Eden naših je presekal vrvi s sekuro in tako smo spustili čoln na vodo. Ko pa nas je bilo kakih štirideset popotnikov v njem, smo z grozo zapazili, da vhaaja voda. Zato smo pometali vse nepotrebne stvari iz čolna ter smo z ro-

kami, s kapami in z malo skledico plali in črpali vodo z dna.

»Baron Gautsch« tone! pravi očividec s strahotno štrtim glasom, da mu je zaklical sosed, in ko so se ozrli za veliko potniško ladjo, so res videli velikana, kako se je nižal, dokler ni zlezal pod vodo. Še zadnji trenutek so begali ljudje po palubi, tuleč in vijoč roke, da bi jih kdo rešil. In čudno je, da »Baron Gautsch« ni pustil za seboj vrtnice, ki v takih primerih potegne marsikoga pod vodo. Utonili so samo tisti, ki niso znali plavati. Površino morja je prav hitro kot tenka mrena prekrila nafta. Zato so utonili tudi plavači, ki so zabredli v mastno tekočino.

Gospod Muljačič pravi, da so oni na vesla plovili proti Pulju in neprestano črpali vodo iz čolna. Nenadoma pa so v daljini zapazili tri torpedovke. Zato so alekli srajce in so z njimi na veslih opozorili torpedovke nase. Torpedovke so res hitro pripele na kraj nesreče; ampak bilo je prepozno. Kajti večina popotnikov je že utonila. Rešili so se samo ti v čolnu in pa kak vztrajnejši plavač. Torpedovke so takoj javile primer v Pulj, odkoder je prišlo nekaj ladij na pomoč. Prišle so na pokopališče.

Zanimivo je, da se je kapitan »Barona Gautsch« sam med prvimi rešil v tisti čoln, dočim je ostalo v valovih 500 njemu zaupanih ljudi. In poleg vsega je še pri zasliševanju trdil, da mu je nekdo podvrzel mino v ladjo, samo da bi zvalil krivdo s sebe. Kaj se je s tem junakom, ki na našem morju nima para, zgodilo, ni bilo moči dognati. —abe

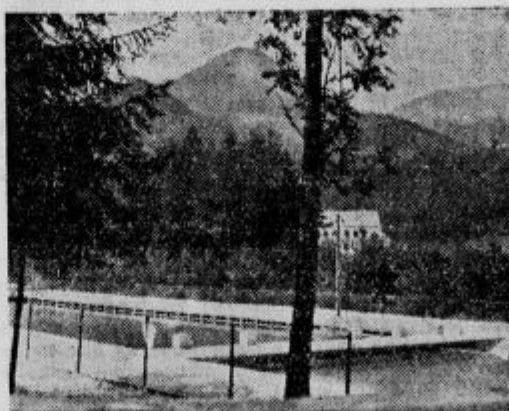
Požar v Begunjah

Cerknica, 22. avgusta.

V ponedeljek zjutraj, deset minut pred 7. je nenadoma švignil rdeč petelin iz Klemenove hiše v Begunjah št. 53. Hiša je imel v najemu kovač Stražisar, ki dela v Cerknici. Na mah je bilo vse v plamenu. Pogorelo je vse ostrešje, ki je bilo krito s slamo, in nekaj lesenega dela dela hiše. Slučaj je tudi zahteval, da sta prišla kovačeva sinova že ob 6 zjutraj iz podstrehe, kjer sta spala, ker drugače bi gotovo zgorela. Hude opekline pa je dobila po rokah, obrazu in nogah kovačeva žena, ko je spravljala živino iz hleva.

Na mesto požara so prišli domači in cerkniški gasilci. V akciji pa so bili le domačini. Kako je požar nastal, je uganka. Hiša je bila zavarovana.

Kopališče v Mežici blagoslovljeno

Mežica, 19. avgusta.

Pod visoko Peco, goro kralja Matjaža, leži prijazna Mežica z impozantno meščansko šolo, eno najlepših stavb v državi, ter s svojo slikovito okolico.

Podružnica SPD v Mežici si je letos zgradila moderno letno kopališče, ki je kras cele Mežiške doline. Na praznik Marijinega Vnebovzeta je bila slovesna bagoslovitov kopališča. Blagoslovitev je opravil domači g. župnik Janez Hornbök.

V nedeljo, 19. t. m. so bile propagandne plavalne tekme in sicer na 100 m prosto ter so se pokazali sedeči rezultati: Juniorji: 1. Pajer Janko 1 min. 52 sek.; 2. Osojnik Matevž 1 min. 59 sek. in 3. Kanta Aleks 2 min. 0,5 sek.; Seniorji: 1. Dolinšek Maks 1 min. 40 sek.; 2. Aberšek Ivan 1 min. 47 sek. in 3. Wlodzya Ervin 1 min. 50 sek.

Nato so se vršili poljubni prosti skoki in sicer: 1. Udir Rupert, 2. Dolinšek Maks in 3. Aberšek Ivan. Zmagovalci so prejeli lepe, okusno izdelane diplome.

Kopališče nosi naslov gospoda gen. ravnatelja mežiških rudnikov George Bargati, ki je mnogo žrtvoval, da se je zgradilo kopališče.

Vsa čast in hvala pa tudi podružnici SPD Mežica in odboru za zgradbo kopališča, ki je najelo lepo številno brezposelnih in jim dajalo 3 mesece zaslužek.

Vse turiste in obiskovalce naše obmejne Pece pa vabimo, da se po prihodu s Pece, ali pa pred nasokom na njo ohlade v Bargatijevem kopališču SPD v Mežici.

Vlomilci v davčnem uradu

Višnja gora, 22. avgusta.

Zena davčnega sluga g. Gruma je davi hotela pospraviti prostore davčnega urada v Auerspergovim gradu. Presenečena je bila, ko je zapazila po sobah vse prebrskano in vse navzkriž. Jasno ji je bilo, da so morali ponoči vdreti v urad drzni vlomilci, da bi se polastili davčnega denarja. O dogodku je takoj obvestila svojega moža, ta pa upravitelja davčnega urada in nato so bili o vlovu obveščeni višjenjski orožniki, ki so ugotovili dejanski stan. Preiskali so najprej, po kateri poti so prišli vlomilci, ki jih je bilo pač več. Razbili so okenko železno omrežje, odkrili še nekaj zidu ter se nato splazili notri. Vse sobe so prebrskali, odprli vse miznice. Iz mize enega uradnikov so pobrali 200 Din gotovine, ki jo je imel tam shranjeno. V upraviteljevi miznici so dobili le 1 Din. Nato so se lotili glavne, z železnimi in hrastovimi vrat obdane sobe, kjer je glavna uradna blagajna. Z največjim naporom se jim je posrečil vstop do blagajne, ki so jo začeli vrtati s svinjske nogo. Blagajno so navrtali, a so nadaljne delo morali zaradi blizajočih se zore opustiti. Do denarja niso prišli. Vlom je izvršila prav gotovo dobro organizirana svedrovska tolpa, ki je slutila, da hranijo v blagajni več denarja. Uradni denar, ki ga je bilo okoli 20.000 Din, je bil nedotaknjen. O vlovu je bila obveščena tudi ljubljanska policija, ki je bila hkrati naprošena, da pošlje v Višnjo goro posebnega detektiva. Takoj se je tja odpeljal daktiloskopstrokovnjak g. Podobnik s policijskim psom, da preišče vse sledove za vlomilci in da daktiloskopira eventualne odtise. Vlom vzbuja v višjenjski okolici napeto zanimanje. Mnogi so opazili prejšnji dan več sumljivih elementov, ki so se potikali okoli gradu. Orožniki so uvedli obsežne poizvedbe za vlomilce.

O umoru pri Cerknici

Cerknica, 22. avg.

O umoru v Gošiču je »Slovenec« že poročal. Omeniti pa je še tole: Zločinec je najbrže neki hrvatski krošnjar. Ker pa so mu oblasti vzele dovoljenje, da bi krošnjaril še naprej, je začel prodajati neka zdravila. Tisti dan pred umorom so ga videli ljudje, da je hodil tam okrog. Naslednje jutro po umoru pa je zopet ves v strahu spraševal ljudi, ali so kaj videli orožnike. Potem pa je izginil. O umoru so bile obveščene vse orožniške in policijske postaje in vimo, da bo zločinec kmalu v rokah pravice.

Ljubljanske vesti:

Priprave za ljubljanski festival

Ljubljana, 21. avg.

Priprave za festival slovanskih plesov v dneh 5. do 9. septembra so v polnem teku. Festival obeta biti največja in najlepša prireditev med vsemi, ki so bile do zdaj aranžirane v okviru ljubljanskega jesenskega velesejma.

Kakor smo že poročali, se je pripravljajni odbor razdelil na več odsekov, ki imajo vsak svoj določen delokrog. Danes popoldne ob 3 je tujsko-prometni svet za mesto Ljubljano sklical informativni sestanek v mestno posvetovalnico, na kateri je povabil vse poročevalce slovenskih in srbskih listov. Sestanku je predsedoval gosp. podžupan prof. Jarc, navzočen pa je bil tudi predsednik ljubljanskega velesejma g. dr. Dular.

Po uvodnih besedah je podžupan prof. Jarc izjavil, da je udeležba vseh skupin slovanskih narodnih noš, ki nastopijo s svojimi originalnimi narodnimi plesi, zagotovljena. Tudi Poljaki bodo sodelovali. Zaenkrat sta sicer napovedana samo dva, vendar bo g. podžupan skušal posredovati, da izposluje prihod večje skupine poljskih narodnih noš iz Zakopan, to je tiste skupine, ki si je na mednarodni prireditvi na Dunaju pridobila prvo nagrado za svoje krasno izvajane narodne plesne in zaslovela z njimi po vsem svetu. Nato je podžupan prof. Jarc podrobno opisal posamezne slovanske pleske, ki so na programu. Prvotni program je zdaj nekoliko spremenjen, vendar ostane v bistvu takšen, kakor smo o njem že poročali. Zajemčeno je prirediteljem tudi zvočno filmanje celotnega festivala. To filmanje je prevzela zagrebška filmska družba »Svetloto«. G. podžupan prof. Jarc pa namerava pridobiti tudi svetovno filmsko podjetje Paramount ali Fox, ki naj bi nastop slovanskih narodnih noš in njihove plesne filma za zvočni tehnik, kar bi bilo gotovo velike važnosti za naš tujski promet in obenem najlepša propaganda za slovanske narodne noše, ki so do zdaj v svetu še kaj malo znane.

Nekatere skupine narodnih noš bodo nastopile s svojimi lastnimi godbami, ki obsegajo najrazličnejše narodne instrumente: tamburice, frule, me-hove itd. Ta originalna spremljava k plesu narodnih noš bo celotni prireditvi vtisnila svoj pečat, jo poživila in povzdignila slavnostno razpoloženje. V okviru prireditve je tudi sprevod narodnih noš, v katerem bodo sodelovale tudi naše slovanske narodne noše in tri godbe. Festival se bo vršil ob vsakem vremenu. Če bo slabo vreme, bodo gosti izvajali svoje ples v istem obsegu namesto na prostem, v Unionski dvorani.

Reklamne slike za festival so izgotovljene po načrtu arh. Omahna in Šerajnika.

Poceni morske ribe

Ribarska zadruga na Sušaku pripelje danes na ljubljanski trg 1000 kg tonine, ki se bo razprodajala po zelo ugodni ceni.

Opozarjamo na to vest pred vsem manj premožne, ki si nikdar ne morejo privoščiti sicer dragih morskih rib.

Hudo spremenljivo vreme

Zagrebška vremenska napoved je enkrat uganila, ko je za večer napovedala spremenljivo vreme. Dunajska je za večer napovedala: jasno in toplo. Novosadska pa, da bo lepo vreme prevladovalo po vsej državi in da se bo temperatura zvišala. Zadnje dneve je bilo slabše vreme v drugih pokrajinah naše države, pri nas in na jugu pa vročina. Večerja jutraj je bilo prav megleno. Jutranja najnižja temperatura je bila plus 14 stopinj, pa že ob 8 se je stopnjevala na 20 stopinj. Bilo je prav soparno. Barometer je kazal 761,5 mm. Imel pa je tendenco padanja. Okoli 10 se je močno zblažilo. Popoldne pa je začelo sprva lahno deževati, po kratkem presledku pa je bil nad Ljubljano manjši naliv. Bolj proti severu ni bilo dežja, kajti planine so bile deloma nezakrite z oblaki. Dež ni za kmeta blagodejen, kajti sedaj je nastopila sezona za otavo. Prvih šest dni je bilo izredno ugodno vreme za otavo. Sedaj pa kmeta skrbi, ali se vreme ne bo tako zmalčilo, da bo ovirano pospravljanje otave. Dež pa drugače škoduje tudi drugim pridelkom, zlasti krompirju, ker je letos že preveč moče.

Zobozdravnik-špecialist
dr. Ivan Oblak
zopet redno ordinira

○ Vsak dan do tri vagone sadja. Dovož raznega lepega in zdravega sadja v Ljubljano še vedno traja v velikem obsegu. Dnevno prihaja na trg do tri vagone sadja. Cene sadja so v glavnem neizmenljive. Cene na debelo so naslednje: štajerska jabolka 2 Din, hruške 2 Din, bosanske slive 2,50 Din, sremeske breskve 3,50, štajerske breskve 10 do 12 Din kg. Prava redkost je bilo danes na sadnem trgu 80 dkg težko jabolko, ki je bilo poslano v Ljubljano iz Spodnje Poljskave na štajerskem.

Utrinki od Adrije

Med Benetkami in Splitom, 17. avgusta.

»Kadar jim doma dobro ni, žerjavi se na jug dvignejo.« — Človeka zagrabi in se mu zahče dalj joga, četudi se zde »različne« ovire nepremagljive. In tudi vreme. In že beži brzovlak topot skozi Trst v Benetke, ker si v Trstu radi kolebanja parnik že zamudil. Mednarodni vlak. Avstrijski, Čehi, a po večini Madjari in Judje. Veliki šmarer je — Marijin praznik — vlak nabit poln. Slovence in Judje lovan sem sam med to pestro množico — »rešiti« potni list samo eden. Revizija na naši in drugi strani skrajno vljudna. In zgodi se čudo! Politična policija naših sosedov mi pregleda »Slovenec« in mi ga prvič po dolgih letih z vljudno gesto vrne. Zdi se, da pihlja »novic veter!« Samo že blizu St. Petra me kličejo po vlaku. Politični policist vnovič vljudno zahteva moj potni list, seveda s skrajno vljudnim izgovorom, češ, ali ni morda pozabil priteniti žiga. Vendar tiči zajec za drugim grmom. V postojni so pozabili kontrolirati, ali bom izstopil. V tem primeru bi se gotovo skrbneje pobrigali za mojo osebno varnost.

Kamenita kraška tla so letos čudovito zelena! Grozdje — kjer ni bilo toče — kaže po večini dobro, koruza — kakršne na Krašu še nikdar tako bogohne nisem videl. Vse zunanji aranžaji kaže v tem našem čisto slovenskem kraju po postajah čisto italijansko lice. So pač mojetri! Leto s centrom Trsta samim, kot da bi bil nekeje v globoki Italiji. Bil sem v znanih slovenskih gostinah, kjer tožijo rumenega vipavega in temnordečega kmetskega teran. Glavni natak — eksponiran član tujeodne politične strokovne organizacije — me gleda na moje slovensko vprašanje, kakor da bi govoril avtomatično kitajščino. Slovence domača družina ne sprejema pred javnostjo več slovenske besede. Pri soseščini mizah se prijetno naslajajo na našem slovenskem kramljanju; znamenje, da so veseli domače besede. Vendar odkrito ne reagirajo. Kdo ve, kdo jih posluša. Ne moremo in ne smemo jim zameriti.

V Trstu samem na praznik izvanredno prazno,

drugače pa je na delavnik promet izredno živahen — vse drugače ko nekoč. In tudi v pristanišču ni tako mrtvo, kot bi človek posnel iz raznih člankov. Seveda ni vse zlato, kar se svetli, toda o Reki lahko čisto mirno govorijo kot o popolnoma mrtvem mestu. Draginja izredno velika — velikanska razlika med nami in Italijo. Zanimivo je, da je grozdje na tržakem trgu nekoliko boljše kvalitete povprečno po 12 Din, medtem ko ga iste kvalitete dobiš na ljubljanskem trgu povprečno že po 5 Din kg in celo breskve, katerih je tržaški trg natrpan poln, so skoraj dražje. Sploh je življenjski standard v Italiji za naše razmere nemogoče visok zaradi visoke italijanske valute.

Marijin praznik popoldne. Od Trsta do Dutovlj ceste vzorno regulirana in asfaltirana. Tu se sicer asfalt neha, toda vključ temu je tudi dalje skozi Rimemberk proti Gorici izredno oskrbovana. In vendar je samo stranska cestna zveza. Po Krašu tja do Dutovlj na cesti vse polno ljudi, ki hite na razne veselice »Dopolavora«, »Balile« itd. Samo veselice na drugi strani — »ludi et circenses« — toda — panis — toda skorja kruha grenka in bridka. Kmečki davki so neprimerno višji kot pri nas. Naše domačije stoje in se pogrezajo v znamenju bobna.

V Vipavski dolini vinska letina ne bo obilna, pač pa dobre kakovosti. Vse drugo je pa bohotno obrodilo, kot že dolgo let ne. Samo denarja ni in ni. Na deželi so tudi kmečki produkti brez cene. Samo vipavski krompir dela nekako častno izjemo. Trguje se tudi do po okrog 1,40 Din za kg na debelo.

Trst je za nami. Vlak bobni v izredno dolgi vrsti in nabit poln mimo naših kraških zgodovinskih območij skal po furlanski nižini. Vozne cene so v Italiji sedaj — ko praznujejo domače praznike »Festa di Ferragosto« — Veliki šmarer — globoko znizane. Te dni si se lahko peljal z brzovlakom iz Trsta v Milan in nazaj že za 16 lir (okoli 64 Din). Tudi za Benetke je 70% znizana vožnja radi umetniške razstave. Sicer če bi te ne bilo, bi gotovo napravili drugo, mogoče celo »slavnost buč lubenice«, kot sem jo pred dvema letoma doživel na Lidu. Samo da je »titulus« primeren ali ne-

Mariborske vesti:

Žalosten dogodek

Maribor, 22. avgusta.

V mariborsko bolnišnico so pripeljali snoči od Sv. Marjete na Dravskem polju 16 letnega posestnikovega sina Josipa Finžgarja. Fant ima nevarne rane na prsih, na desni strani do pljuč segajoč pre-rez v dolžini 6 cm, na levi pa tik nad srcem globok vbodilj z noževno kline, ki le po srečnem naključju ni zadel srčnega ožila ter mu v trenutku uplnil življenja. Po fantovem pripovedovanju in orožniški prijavi se je žalostni dogodek odigral takole: Mladina — fantje od 13 do 16 let — so se igrali na vasi. Med fanti je bil 14 letni pastir Ivan Pignar. Blizu so stali starejši fantje, ki so začeli mlade fante dražiti ter jih ščuvati. Res se jim je namera posrečila. Med 14 letnim Pignarjem in 16 letnim

Finžgarjem je prišlo do spopada, v katerem je Finžgar zagrabil za lato ter prisilil nasprotnika nekaj gorkih po hrbtu. Ta je zbežal, kar v hipu se je posvetil v njegovi roki nož in v naslednjem trenutku se je zgrudil Finžgar z dvema nevarnima ranama v nezavest ter obležal na tleh v krvi. Le srečen slučaj je obvaroval Pignarja, da ni postal v 14. letu svojega življenja ubijalec in morilec. Dogodek je vzbudil veliko razburjenje med vsemi, ki so mu bili priča ter silno osuplost v vsej okolici, ki vidi, da se nahaja mladina na nepravni poti. Pignar je orožnikom odkrito priznal, da je v jezi zaradi zadobljenih udarcev zagrabil za nož. Krivdo na žalostnem dogodku pa nosijo tudi odrasli, ki so otroke ščuvali.

Še o Mariborskem tednu

Belgrajska »Pravda« prinaša v svoji nedeljski številki poročilo o »zlatih deklicah« na Mariborskem tednu ter pravi med drugim sledeče:

»Iz inozemstva je prišel prireditelj teh kulturnih predstav skupno s svojo ženo ter je dosegel, da sme svoje »zlate dame« kazati tudi na Mariborskem tednu. Ko mu je bilo izdano dovoljenje, je zbral nekaj deklet, tri iz okolice Ljubljane, eno pa iz neke mariborske tekstilne tvornice, ter jih na svojevredni način pozlatil. Predstave privlačujejo mnogo publike. Vstopnica stane 5 Din; zaslužek tega »kulturnega« delavca je izredno visok. Najlepše pri tem pa je to, da ta predstavnik »grške kulture« ne plača dekletom ničesar...

Ali je to tudi kulturno delo Mariborskega tedna?

Tako belgrajska »Pravda«. — V istem smislu smo pisali tudi že mi, kar pa je pri nekaterih povzročilo hudo kri ter so nam očitali ozko-srčnost. Kakor dokazuje pisanje »Pravde«, nismo bili »ozko-srčni« samo mi!

○ Filmanje mesta Maribora in najbližje okolice se je večeraj končalo. Filmanje je vršilo društvo »Svetloto« iz Zagreba. Film bo najbrže obsegal 1000 metrov in bo kazal kot kulturni film Maribor iz pokrajinskega, kulturno-zgodovinskega, gospodarskega in tujsko-prometnega vidika.

○ Poročili so se zadnje dni v Mariboru: Cilenšek Vitomir, skupinovodja drž. žel. in Homer Ana; Zidar Avgust, šol. upravitelj iz Razborja in Kirbiš Ljudmila; Reberšek Karol, ključavničar in Zupančič Pavla; Klajnšek Alojzij, trgovec in Korosec Leopolda; Zorko Martin, tkalec in Dokl Jožefa; Mikulič Valentin, livar in Dokl Marija; Bedalov Peter, pilot in Goltes Matilda; dr. Čeh Milan, zdravnik in Gorup Matilda, učiteljica; Harrich Karl, tkalski pomočnik in Čelofaja Alojzija; Muster Roman, skoblar drž. žel. in Strohmeier Marija; Fajš Jožef, lesni strugar in Tobias Katarina; Veselko Anton, brivski pomočnik in Čeh Judita; Ul Ivan in Fridau Ljudmila. Mladim parom želimo obilo sreče in blagoslova.

○ Pevski zbor Glasbene Matice v Mariboru je na mesto odstopivšega načelnika in podnačelnika izvolil g. Malenška Jožo za načelnika in Avsenaka Franja za podnačelnika pevskega zbora.

○ Dekletoe na potovanju. Po Mariboru se je večeraj klatilo 11 letno dekleto ter beračilo na ulici med grenkim jokom. Ljudje so se otroka usmili in ter polagoma izvlekli iz njega, da je prišlo samo peš iz daljine Male Nedelje pri Ljutomeru. Poslali so jo s stražnikom na policijo, kjer so ugotovili, da se mala izgubljena piše Alojzija Sovec ter je bila v oskrbi pri Mali Nedelji. Dekletoe je kar naenkrat padlo nekaj v glavo ter je se podala v svet. Do Maribora je priromala peš ter med potjo beračila. Težave, ki jih je na svojem potovanju doživela, ji bodo menda pregnale pustolovske misli iz mlade glaviče.

○ Usodna nesreča. V Studencih kopljejo pesek ter ga vozijo v kasarno za zidarska popravila. Med vozniki je bil zaposlen tudi Ando Kaniž. Težko obložen voz mu je običajl v hribu. Ko je priganjal konje, da bi spravil voz z mesta, ga je konj udaril z vso silo s kopitom zadnje noge po glavi ter mu prebil lobanjo. Udarec je bil tako silovit, da so možu izstopili možgani. Nezvestnega so prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

○ Pozdrave iz Bukarešte pošilja »Slovenec« uredništvu Maratonec Štefan Grmovšek, ki se nahaja sedaj v naši državni vojaški reprezentanci na vojaških tekmah Male antante v Romuniji. Popularni »Štefan« piše, da so nastanjeni naši reprezentanti v hotelu »Splendid«, kjer se jim godi

»kakor v nebesih«. Tekme se bodo vršile v Constanci. O rezultatih in uspehih nam še ni sporočil.

○ Kobila plen tatov. V Zitencih je nekdo ukradel v noči na torek 10 let staro in 4000 Din vredno kobilo posestnika Jožeta Rezonije. Kobila sliši na ime »Perilan« ter je rjave barve z belo liso na glavi.

○ Nova cesta v Slovenskih goricah se gradi iz Ivanje ob banovinske ceste proti Negovi ter se bo potem nadaljevala proti Sv. Benediktu. Ves kamen za cesto je dala na razpolago negovska graščina, denarna sredstva pa nekaj občina, nekaj banovina. Cesta bo velikega gospodarskega pomena.

»Hubertus« domače milo,
da lepo bela pecila

○ Zakaj je carinska pošta še prazna? Poslopje carinske pošte je že zdavnaj izgotovljeno, pa še vedno stoji prazno v svojem delu, ki je določen za urade. O tem smo se sedaj informirali ter doznali: Lastnica poslopja je občina. Notranjost poslopja je najmodernejša in izredno lepa, pa bi bilo škoda, če bi se sedaj državni uradi vselili s svojo staro ropotijo, s katero se bi prostori samo onesnažili. Radi tega zahteva občina upravičeno, da se vsi uradi, ki se bodo vselili v poslopje, na novo opremijo. To zahtevajo bodo uradi tudi izpolnili. Nastopile pa so »budžetne« sitnosti ter nekateri uradi še niso dobili kredita za nabavo novega pisarniškega pohištva in ostale opreme. Edino tujsko-prometna zveza si je že nabavila luksuriorno opremo za svojo menjalnico, ki bo v posloppu poleg prehoda za inozemske potnike.

○ Vojska škoda. Davčna uprava Maribor-okolica opozarja vse one stranke, ki so stare obveznice loterijske 2½% državne rente za vojno škodo prinesle v zameno v času od 18. julija do 12. avgusta 1934, naj takoj dvignejo nove dospelje med uradnimi urami od 8—12 dopoldne. Predložiti morajo sprejeti reverz. Nove dospelje obveznice se morajo dvigniti brezpogojno do 31. avgusta, ker se že vrši 1. septembra zbrajanje.

Iz Vranskega kofa

Nesramno izzivanje. V noči od nedelje na ponedeljek se je neka »napoliteligenca« družba, ki se je vračala od neke prireditve, na kateri se je pozno v noč plesalo in popivalo, nalašč ustavila pod okni tukajšnje kapitanije in pela — če se napol divje vpije še sploh lahko imenuje petje — klafarsko pesem, v kateri se smešita župnik in kaplan, oziroma sploh duhovski stan. To »podoknico« so slišali tudi bližnji sosedovalci poleg kapitanije, ki so se z drugimi ljudmi vred zgražali nad tako moralno pokvarjenostjo. Vsi pošteni tržani obsojajo to divjaško izzivanje. Zadeva je bila naznanjena tukajšnjemu orožništvu, ki se je za stvar energično zavezilo, in bo brez dvoma kmalu zasledilo krivice. Mimogrede bodi omenjeno, da se je to izzivanje zdaj že drugič ponovilo.

Imeli je že skoraj docela pospravljen in so se obravni, ki pa jih je letos bilo le malo od drugih, že vrnili domov. V kratkem se začne kupčija. Kakšna bo cena, še nihče prav ne ve. Vsi pričakujejo, da bo cena zaradi piclega pridelka kljub slabi kvaliteti precej visoka.

Šmartno pri Litiji

Pri vodovodu so te dni nekaj popravili in odstranili nedostatek, ki je povzročal, da na trgu voda sploh tekla ni. Sedaj teče, in sicer precej močno in tako je tudi nezadovoljstvo in razburjenje med vaščani, ki je zaradi tega nastalo, prenehalo.

— V luki je bilo danes poleg italijanske križarke in pa treh torpednih rušilcev vse polno ladaj in živahen promet. Najbolje so zastopani seveda Angličani, ki italijanskemu brodarstvu živahno konkurirajo. Snoči je odplul iz Benetk ob Dalmaciji proti Pireju naš »Karadjordje«, ki je bil tako poln, da mnogo potopnikov ni dobilo kabin. Danes je prispel naš »Kralj Aleksander I.« v Benetke z ogromnim številom potopnikov, po večini tučev. Ob štirih popoldne pa je že z menoj vred izpred trga Sv. Marka dvignil svoje sidro in sedaj plove čez široki Jadran proti Splitu in dalje na Dubrovnik in Kotor. Je to res ljubka bela naša ladja, last »Dubrovačke parobrodne plovidbe«, ki dostojno in častno reprezentira našo domovino med tujimi velikani. Vel tujci so polni hvale in Nemci neprestano vzklikajo: »Wie so alles nett!« Ob torkih odhaja iz Trsta, ob petkih pa iz Benetk. V agenciji »Radoniceh«, takoj za trgov. ev. Marka v ulici Valaresso, dobiš v Benetkah kabine, za katere se moraš pravočasno porigrati. In pa cene so zmerne. Ko si na ladji, se kar oddahneš od neznozne italijanske draginje, kljub temu, da je pač tudi tu še vedno dražje, kot na eubem.

Brezčični brzovjav nam javlja najboljše prognozo. Trenotno je morje valovito samo pri Visu in Veliki na Korfali, drugod pa »idealno«.

Ko smo odhajali iz Benetk, sem se nehoti spomnil na »zakletve« Gabriela d'Annunzia, ki jo je nanašal v svojem delu »La Nave«, pod molom: O Sire San Marco, o San Hermagora — Redde mihi l'Adriatico — libera dei ladroni il mare nostro! (O Sire San Marko — ki je patron Benetk — o Sv. Mohor — patron Oglega — vrnite nam Adrio, osvobodite od razbojnikov — to smo menda mi! — naše morje!) — Nudil se nam je čudovit prizor. Mimo nas je vlekel vlačilec ponosno, približno desetstotonsko italijansko ladjo, ki nosi ponosno ime »Prometeo«, ker se ji je gotovo pokvaril stroj. Pogled, pogled — tudi ponosni »Prometej« nima več svoje gonilne sile in svojega nebeškega gonilnega ognja! In tako prihajajo vse take »zakletve«, izražene v mogočnih ditirambih, med staro šaro — na vlačila!

In tu se človek še bolj nauči ceniti domovino!

Govor predsednika vlade v Nišu

G. Uzunović razlaga notranjo in zunanjo politiko Jugoslavije

Belgrad, 22. avg. AA. Danes je na seji JNS v Nišu ministri predsednik Uzunović imel govor, v katerem je med drugim tudi dejal:

Vprašamo se in vprašal se bo notranji minister, ali ne bi naravnost grešili, ko že obstoja zakon, ki daje vladi pravico in ki ji nalaga dolžnost, da natančno prouči, ali sme dovoliti ustanovitve nove stranke, da se ustanove nove stranke, ki nas hočejo zapeljati v staro strankarsko življenje in v stanje, kjer se je igralo 17 strank in frakcij. Upam in vi, prijatelji, mi lahko verujete, da v tem oziru ne bomo storili napak. Danes je dovolj taktičnih in praktičnih ljudi, ki pravijo: Dovolj je ena politična stranka za državo. Mi tega ne pravimo! Mi smo uvedli zakon, ki omogoča organizacije novih političnih strank poleg naše. Kadar pa nam zakon nalaga dolžnost, da pazimo, kakšna bo ta organizacija, kakšni bodo njeni ljudje in s kakšno resnostjo bodo delali in kakšno bo njihovo delo, tedaj bomo mi odločili, ali smemo nove organizacije in nove stranke izvajati program, o katerem sta govorila prijatelja Timotijević in Ivančević. To je smisel vseh naših izjav, ki smo jih že masikaterkrat ponovili. Politiko obrambe in ohranitve države in narodnega edinstva bomo branili s vsemi političnimi in drugimi sredstvi. Poleg te politike v naši državi druge ne more biti in ne sme biti. (Dolgotrajno viharno odobravanje.)

Vi slišite vsak dan, da JNS še ne obstoja, da ni kompaktna, da ni izdelana, krepka, da nima bodočnosti, da je treba počakati, da izginemo s površja, jutri, v 15 dneh, v 6 mesecih, na Mitrov dan, prihodnje leto, ko se vse zruši! Vse to pada z vsakim dnem v vodo. Kdo naj pride? Če bi bila druga rešitev mogoča, če naj gospodarsko krizo reši druga stranka, potem bi pač mi bili prvi, ki bi ji odstopili svoje mesto in ji izročili dolžnost in skrb za narodne potrebe. Če pa naj druga stranka seje samo neslogo v sedanjih časih, ko je slova potrebna kakor nikoli prej, potem ne ponovimo starih napak, ne dopustimo jih, če ne dajo tistih jamstev, ki jih sedanja doba in država politika zahteva od političnih organizacij.

Poleg tega pa se tudi pojavljajo glasovi, da se bo naša stranka izpremenila, da bo prišla druga, ki prevzame breme naše celokupne uprave. Jaz vam zagotavljam, da lahko na to stvar mirno gledate in da se te stvari ne bodo dogodile. Mi se zavedamo narodnih potreb in narodnih zahtev. Mi nismo stranka v tako srečnem položaju, da bi poleg nas bila še ena ali druga politična organizacija. Mi smo tu in bomo morali ostati tu in na svojih položajih še za dolgo dobo. Ne mi osebno, nego naša stranka, naša politika, naša organizacija. Kajti pameten človek se nikoli ne upre izpremembi, če zanesljivo ve, da tisto, kar pride za njim, koristi in id bo dobro za državo in narod.

To sem povedal že v parlamentu in med razgovori z neko gospodo in s političnimi ljudmi, ki še uiso z nami.

Kaj je novega? Nič ni novega. Vse, kar sloni na 6. januarju in kar tvori njegovo državno politiko, se ne more in se ne bo izpremenilo. Kdor hoče delati v tej državi, ta mora jasno in čisto povedati, kakšni so cilji njegovega dela in kakšna bo njegova politika. Kdor to politiko sprejme, lahko svobodno tekmuje. Dolej pa nobene govorice in nobena podtikanja ne morejo izpremeniti tistega, kar je danes tu. Kajti mi smo poklicani, da izdelamo program naše politike, sloneč na 6. januarju, in sicer danes tem bolj, ker so dogodki okrog nas to politiko opravičili. Merodajni činitelji so to politiko dobro premislili in zato v naši sredi sedaj ne govorijo strojnice in topov in ne divja meščanska vojna. Hvala Bogu, mi teh sredstev ne potrebujemo in se jih ne poslužujemo. Mi se opiramo na uvidenost, na delavnost in na vero svojega naroda, ki je to svojo vero na tako močnega način osvedočil pri zadnjih običajnih volitvah. Zaradi te vere in njegove uvidenosti mi mirno in spokojno uveljavljamo zakone, ki omogočajo sodelovanje ljudstva v državni upravi, ker se zavedamo, da je ta politika, ki jo izvajamo, politika vsakega poštenega Jugoslavana. Ta poli-

tika se lahko mirno in hladno razvija naprej, kakor je to dejal g. Lazić. Če že tudi ne more rešiti gospodarske krize in odstraniti njenih stisk, ki priskajo po vsem svetu, pa je vendar jasno, da jo naša politika ublažuje tako, da postaja snodljiva. Upošte-vajoč gospodarstvo in vsako gospodarsko edinec, ne smemo pri tem pozabiti tudi tistih splošno narodnih in državnih interesov, ki pogostokrat zahtevajo od posameznikov žrtve. Ne smemo se varati: gg. Gavrančič in Timotijević sta to dobro poudarila: 6. januar je v celoti pokazal, da je Jugoslavija stvarnost, da njenega političnega življenja ni mogoče omajati, da mora propasti vsaka politika, ki hoče Jugoslavijo razdvojiti in jo razkosati na fronte.

Težkoče so! Vprašamo pa se, ali bi ne bile večje, če bi bili pustili stare fronte in staro politično življenje. Svojim nasprotnikom smo odgovorili: Niti pedi zemlje ne odstopimo brez krvi, ker je vse to s krvjo ustvarjeno (viharno odobravanje). Vprašam se, ali so težkoče, ki jih preživljamo, večje od tistih, ki bi nastale, če bi nas domovina klicala, naj se borimo za našo mejo pri Mariboru, ki ni samo meja Slovenije, marveč skupna državna meja bratske Jugoslavije (viharno odobravanje). Morda na tem sestanku ni treba, da o tem govorimo, ker v politiki ni ničesar novega. Toda v kolikor kaže politično življenje nove momente, so to momenti, ki jih vsak od nas vidi, to je naš ugled in spoštovanje naše države, ki v mednarodnem svetu ne prestando raste.

Če se pojavljajo novi momenti, potem so v tem, da se naši prijatelji in zavezniki iz dneva v dan množe in da imamo prijateljske stike in zavezniške odnose s mnogimi okrog nas in tudi drugod. Uspeho te politike je rodil 6. januar in v zadnjem času je zaradi delovanja naše stranke kot organizacije moči rodil velike uspehe, da se zdaj pojavlja nevarnost, da naši uspehi ne izkoreže zavisti naših sovražnikov proti nam in jih ne zapeljejo v izvestne norosti. Mi jim moramo odgovoriti: Nič ni novega v zunanji politiki. Mi tujega ne bomo, od svojega pa tudi ne odstopimo (ogromno pritjevanje). Če se v tej politiki razvijajo prijateljski odnosi na Balkanu, in če prinaša razvoj dogodkov, razvoj zgodovine, prijateljske in zavezniške odnose med narodi, s katerimi smo bili v stoletnih nasprotjih, tedaj se pri tem lahko sklicujemo na prijateljstvo in zavezništvo sedaj močne nacionalne Turčije. Toda še sedaj vidimo v dobrih odnosih z drugimi sosedi in želimo, da bodo v bodočnosti še boljše. Verujte in vedite, da je tudi to sad naših sil in posledica stvarnega stanja v naši državi. Ne verujte v to, da bi bilo mogoče in da bi se hotelo to prijateljstvo okrniti s kakšnimi pogoji ali s kakšnimi popusti. Za vse naše sode, ki si šele mirnega razvoja na Balkanu, bo to zadostovalo, da se narodi in nacije mirno razvijajo na podlagi stanja, ustanovljenega s mirovnimi pogoji. To mora našim prijateljem in zavezniškim zaveznicam, ker je vsemu svetu znano, kolikšno vzajemnost in zvestobo prinašamo svojim prijateljem in zaveznicam.

Mi smo po svoji politiki, po svojih številnih silah in po vlogi, ki jo imamo kot vodilna stranka, dolžni vedeti, kako, kam in v kakšnem pravcu naj naša politika krene.

Ni tu prilika, da bi vas s to stranjo našega političnega življenja podrobno seznanil. Zastustujejo naj vam te skromne besede: V notranji politiki ni in ne bo nobenega iznenadenja, nobene izpremembe in nobenega povratka k staremu stanju. To politiko je treba nadaljevati. Od vas zavisi, kaj bomo dosegli in kako naj da še boljše sadove. V vprašanju zunanje politike, ki se vodi pri nas pod modrimi navodili naše vladarske krone (vsi prisotni skočijo na noge in kličo dolgo, navdušeno: Živel kralj!), pa ste lahko še bolj mirni in se lahko posvetite tistim nalogom, o katerih je tako modro govoril g. Timotijević. Vsi iskreni Jugoslavi naj krenejo na to pot in naj se postavijo v službo kralja, države in naroda (splošno odobravanje, vzklikanje kralju, narodnemu edinstvu in Jugoslaviji).

kob Vrečko iz Gornjega Doliča v Borovnico; Karel Ajdič iz Skofje Loke v Skofljico; Henrik Gunar iz Soteske v Središče; Mihael Likar iz Ljubljane v Pragersko; Josip Plahuta iz Čušperka v Ribnico; Janez Ramovš iz Ribnice v Ljubljano gl. kol.; Jožef Polajnar iz Jesenice v Ljubljano gl. kol. in Ivan Caf iz Zidanega mosta v Maribor gl. kol.

— Vpokojeni so: vlakovodja Ivan Pogolšek, pomožni vlakovodja Franc Jelen, revizor vagonov Jožef Urnkar, strojevodja Ignacij Račič, vlakovodja Frančišek Božič in strojevodja Julij Ivanuš, vsi v ljubljanskem železniškem ravnateljstvu.

— Telesno zaprtje, slaba prebava, ne-normalni razkroj in gniloba v črevih, prevelika množina kisline v želodčnem soku, nečista koža na obrazu, na hrbtu in prsih, tvorijo mnogi katari ustne sluznice izginejo prav kmalu z rabo naravne »Franz-Josef« grencice. Številni zdravniki in profesorji »Franz-Josef« vodo že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov uporabljajo z ugodnim uspehom.

Ostale vesti

— Planinska sv. maša na Okrešlju pri Frischaufovem domu bo v nedeljo 26. avgusta ob 10. Na Okrešlju, v ta rajski kotiček Kamniških planin so planinci in izletniki še posebej vabljani.

— Cerkevni shod na Kumu 26. avgusta. Od 23. do 26. avgusta bo romarski shod na Kumu. Prenovljeni sta obe božjepotni cesti. Zgrajena je kapnica za 50.000 litrov vode, dovršen je tudi Počitniški dom za rudarske otroke. Pridite na Kumu!

— Novo odobrenje šolskih veroučnih knjig. Z ministrskim odlokom S. N. br. 17.409, z dne 12. julija 1934, so odobrene knjige: Katoliški katekizem za osnovne, meščanske in srednje šole. Zgodbe sv. pisma II. del (dr. A. Levičnik) za meščanske in srednje šole. — Katoliški verouk III. knjiga (dr. Gr. Pečjak), druga izdaja.

— Pojasnilo. K našemu včerajšnjemu članku o sprejemu stratosfernikov nam je g. belgijski konzul dr. Dular podrobno napisal vse okoliščine vojnje iz Slovenske krajine. Iz tega popisa smo se prepričali, da dr. Dularja v resnici ne zadene prav nobena krivda, ker je bil sprejem v Ljubljani tako pozen in je bilo prebivalstvo prvi večer razočarano. Sicer pa tudi sami nismo trdili, da je tega kriv dr. Dular. Dr. Dular sprva sploh ni imel namena, da bi pripeljal oba znanstvenika v Ljubljano, ker je bilo sprva pač rečeno, da pojeta oba v Zagreb. V Slovensko krajino se je dr. Dular odpeljal samo v namenu, da kot belgijski konzul pozdravi oba junaka na slovenskih tleh. Šele v razgovoru z obema

Ogaben zločin v Trbojah

Rop in umor za 300 Din

Svojega gostitelja je umoril hlapec Janez Klišič

Kranj, 22. avgusta.

Vsa smledniška okolica je pod globokim vtisom roparskega umora, ki je bil izvršen v Trbojah nad 54 letnim, samskim posestnikom Francetom Osljom. Morilec je 25 letni hlapec Janez Klišič iz Prebacevega. Ta je svoj čas služil pri baronu Lazariniju, a je bil zadnji čas brez posla. Posedel je okrog in iskal priložnostnega zaslužka. Popival je tudi po gostilnah, kjer je iskal kot zastojnik vinsko družbo. V nedeljo je bilo v Trbojah zegananje. Oselj je prišel v Kocjanovo gostilno. Sprva je sedel mirno sam pri mizi, pozneje je prisedel k mizi, kjer sta bila Klišič in Janez Pravst. Pozno zvečer je Oselj oba povabil na svoj dom, kjer so pili žganje in jedli bobbe. Pravst je kmalu zapustil Osljovo hišo, tam je ostal Klišič sam.

Oselj in Klišič sta se nekaj časa pogovarjala. Ker je Klišič opazil, da ima Oselj precej denarja, je postal nasilen. Vstal je od mize ter nahnul Oslja: »Daj mi denar! Jaz ga nimam! Rad bi še pil.« Oselj se je branil. Nastal je mal prepir. Klišič je pograbil na mizi ležeč krušni nož ter ga Oslju z vso močjo zasadil globoko v levo prsno stran. Nacel je pljuča. Oselj se je opotekel in zgrudil na posteljo. Klišič je pograbil denarnico, v kateri je bilo 300 Din gotovine. Zaprl je glavna vrata in odšel nazaj v gostilno, kjer je popival. Nato je sedel na kolo in drvel proti Smledniku. Na cesti je trčil skupaj s posestnikom Rozmanom, ki se je nasproti peljal na kolesu. Karambol je bil tako silovit, da je Rozman padel v jarek in dobil hude poškodbe na glavi. Bil je v ponedeljek pre-

peljan v ljubljansko bolnišnico, kjer je davi podlegel poškodbam.

Klišič, ki ga je že začela peči vest, je krenil k Rozmanovi ženi. Povedal ji je, kaj se je pripetilo, a niti besedice ni črnil o svojem zločinu. Pri Rozmanovi se je skril.

Sosedom posestnika Oslja se je čudno zdelo, da je pri njem vse tiho in mirno. Ženske so se približale njegovi hiši in pogledale v sobo. Grozen prizor! Oslja so zagledale negibnega ležati z dolgim nožem v prsih. Kot blisk se je raznesla vest o nevarni smrti samskega posestnika. Smledniški orožniki so prišli na Osljov dom, ukrenili vse, da je bil prepeljan v mrtvašnico. Ker so jim povedali, da je Oselj bil v družbi že večkrat kaznovanega Klišiča, so usmerili poizvedbe za morilecem v smer, kje se nahaja Klišič. Izsledili so ga pri Rozmanovi. Klišič se je udal in na orožniški postaji je priznal, da je on povzročitelj Osljeve smrti.

Orožniki so morila Klišiča prepeljali v kranjske sodne zapore. Preiskovalni sodnik g. Benedik je danes zaslisal Franceta Klišiča, ki je v vseh podrobnostih opisal, kako je prišlo do umora. Klišič priznava zločin, zagovarja pa se, da ni imel namena Oslja umoriti. Oselj mu ni hotel dati naprošenega denarja in mu je celo grozil. Če ga ne bi on, bi pa Oselj njega. Pograbil je za nož in sunil. Ni vedel, kam je meril. Morila Klišiča prepeljejo v preiskovalne zapore ljubljanskega okrožnega sodišča. Poleg umora se bo moral zagovarjati tudi zaradi karambola, pri katerem je bil ubit posestnik Rozman.

— Inozemske vode so dražje, a pri boleznih prebavnih organov ugodno deluje domača, naravna, cenenca JORDAN grencice.

— Potovanja parnika »Kraljica Marija« v jeseni. Prvo potovanje od 5. do 18. septembra. V teh 13 dneh se nudi potnikom prilika, da si ogledajo 10 najzanimivejših pristanišč in mest naše obale, kakor tudi Sredozemskega morja: Sušak, Kotor, Cetinje, Messina-Taormina, Palermo, Bizerte-Tunis, Girgenti, Malta, Krf, Dubrovnik, Split. Cene od 2800 dalje. Radi udeležbe mnogostevilne internacionalne publike je samo še nekaj kabin na razpolago. Od 21. septembra do 12. oktobra se vrši Veliko potovanje po Orientu. To potovanje, kakor tudi gornje potovanje se začne in konča na Sušaku. Ladja pasira Grčijo, Sirijo, Palestino, Egipt in Dalmacijo ter se bo ustavljala v najzanimivejših pristaniščih teh pokrajin, kakor v Phaleron-Ateni, Rodosu, Beyrouthu (za izlete v Baalbeck in Damask) Haifi (za tridnevno ekskurzijo: Tel-Aviv Jeruzalem, Betlehem, Nazaret), Port-Saidu (za tridnevno ekskurzijo v Kairo) Aleksandriji in konča v naših pristaniščih Dubrovniku in Trogiru. Cena za to 22-dnevno potovanje je od Din 5000 dalje. Kabine se rezervirajo, ter dobijo prospekti in informacije pri Jugoslav. Lloyd, a. d. Zagreb, Gunduličeva 3, tel. 32-51, kakor tudi pri potovalni pisarni »Putnik«.

— Ko se začne cevi poapnjevati, deluje uporaba naravne »Franz-Josef« grencice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša naval krvi.

— Duh po potu. Uporabljajte Nivosa, ki je brez duha in neškodljiva. Regulira potenje zdrave kože, odstrani neprijeten vonj in slične posledice, kakor kvarjenje perila in obleke. Dobi se v drogerijah in apotekah. Velika steklenica Din 26.

— Prirodni topli vrelci in njih poraba. Razni članki, ki so jih v zadnjem času objavili dnevniki o toplih vrelcih so nas napotili, da napišemo par vrstic o purgativnih in laksativnih lastnostih teh vod. Purgativna sredstva naglo delujejo, da se čreva popolnoma izpraznijo. So lahko naravne: zelišča, mineralne gorke vode, ali umetna: zdravila in tovarniški izdelki. Učinek purgativnih sredstev je individualen, ne deluje pri vsakem enako. Medicina jih uporablja samo tedaj, če treba čreva naglo izprazniti: zastrupljenja, visoka vročina, operacija. Ako se pa uporabljajo brez zdravniškega predpisa, utegnejo biti zelo škodljiva prebavnim organom, ker izzivajo hudo draženje, bolečine. Pri pogostem jemanju takih sredstev čreva polene, zelodec in prebavila pa zelo trpe. — Laksativna sredstva pa povzročijo omehčavanje stolice in normalno izpraznjenje črev. Sem spada neka vrsta sadja ter gotove mineralne vode, umetna sredstva so pa tovarniška zdravila. Naravne tople vode spadajo med najbolj primerna sredstva, ki se lahko predpisujejo pri boleznih prebavil brez ozira na starost bolnikovo. Gotove mineralne vode vsebujejo poleg soli purgativnih lastnosti še neke druge snovi, ki v pravilnem procentalnem razmerju ugodno učinkujejo na prebavne organe. Ena takih toplih vod je domača naravna Jordan-gorka voda, ki je po izjavi medicinskih strokovnjakov pripada prvo mesto v Evropi z ozirom na razmerje učinkujočih min. soli. Sme se uporabljati brez strahu za kake zle posledice. Vse tuje vode učinkujejo močno purgativno, laksativno pa naša domača in najcenejša naravna Jordan gorka voda. Ko to vemo, se nam ni težko odločiti, katero naj rabimo za zboljšanje funkcije prebavnih organov, če se že nečemo obrniti na zdravnika. — Dr. J. D.

Naznanila

Ljubljana

1 Nočno službo imajo tekane: mr. Bahovec, Kon-grosni trg 12; mr. Ustar, Selenburgova ulica, in mr. Hočevar, Celovška cesta 34.

Jadranska Straza. V Ljubljani vadi vse svoje članstvo, da se v šim večjem številu udeležijo proslave 15 letnice osvobodjenja Prekmurja, ki bo v dneh 8. in 9. septembra t. l. v Lendavi. V slučaju ugodne rešitve prošnje za četirinsko vožnjo, bo veljala vožnja v obe smeri 50 Din, sicer bo vozil poseben vlak in bo stala vožnja 70 Din za osebo. Vse etnualne prijave je poslati najkasneje do 27. t. m. neposredno Oblastnemu odboru Narodne odbrane v Ljubljani, kjer se dobijo tudi vsa nadaljnja pojasnila in informacije.

Solske vesti

Na državnih meščanskih šoli v Novem mestu bodo popravni izpiti 31. avgusta in sicer od 8 dalje. Vpisovanje bo l. 3. in 8. septembra, vsakokrat od 8 do 12. V l. razred se sprejema mladina, ki je dovršila vsaj četrti razred osnovne šole, ne da bi imela kak slab red, in ki ni izpolnila še 14. leta starosti. K vpisu naj pri-nesne vsakdo poleg letnega izkaza po možnosti rojstni list. Pravdoeno si pa preskrbite tudi potrdila o neposrednih davkih, oziroma, če ne plačujete nikakih davkov, ubožna sprisačevala pristojnih občin (ali potrdila davčnih uprav). Mladini, in to posebno siromašnim, se priporoča dijakova kuhinja PRK, ki je v šoli in nudi za majhno odškodnino tekočo hrano potrebim. — Otvoritevna služba bošla in pričetek pouka bo letnega dnakakor za gimnazij. Podrobnosti so razvidne z oglase na uradni deski.

Poizvedovanja

Denarnico sem izgubil od pošte do trimostotja. Najdite jo s napotkom, da jo proti nagradi vrnem, ker sem imela v njej važne listine. Naslov in upravništvu »Slovenci«.

Vedeži še vedno brijejo - trape

Neumnost je trdoživa in kar noče izumreti, zato pa tudi njenim izkoriščevalcem: vedežem in vedeževalkam še vedno zori pšenica. Skoraj redno se v časopisju pojavljajo poročila, kako je kaka ciganka ali druge vrste vedeževalka ali vedeževalec ukanil kako lahkoverno ovco in jo dobrodu obral. Razni vedeži in namišljeni daljnovidci ter astrologi ponujajo svojo modrost celo javno po oglašnih stolpih listov, zanašajoč se očividno na to, da tepci nikdar ne izumrjejo.

Ali je treba res še zatirjevati, da v bodočnost nihče ne vidi, da je človeška usoda nepreračunljiva in da je nesramen slepar, kdor pravi, da nam more »prerokovati« budočnost, pa bodisi iz rok, kvart ali kakorkoli drugače. Samo resničnim svetnikom in božjim selom se včasih odgrne zavesa v bodočnost, a ti svoje modrosti prav gotovo ne prodajajo po časnikih in zakotjih.

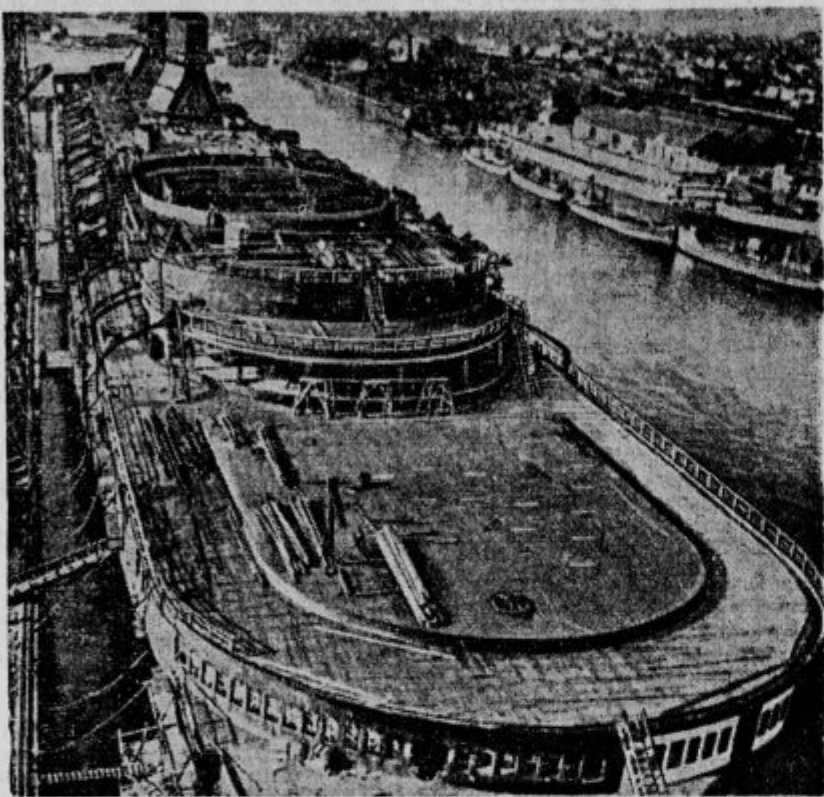
Pa vendar tak vedež ali vedeževalka svojemu klientu ali klientinji »skoraj vse uganee«, tako vsaj dostikrat ostrizene ovce same trde. Kajpak so ljudje, ki se pečajo z vedeževanjem, običajno veliki prebrisanci, ki so se svoje umetnije učili pri kakem »mojstru« ali pa iz življenja samega. Ti ljudje dobro poznajo človeške slabosti, po videzu in nastopu svojih žrtv uganeejo vsaj približno, v kakšnih razmerah žive, kaj jih tare, česa si žele. Najprej se drže eplošnih fraz in pri tem love opazke in izraz v obrazu svojih žrtv. Tako hitro vedo, če tintineo v pravi smeri ali pa jim je kreniti drugam.

Žrtvam se običajno zdi nekaj posebnega, imenitnega, da jim »vse uganee« in pri tem še same sebe slepe in posili iščejo zvez z resnico in vedeževini besedami. Čim večje omejenost, čim bolj slepo vero najde vedeževalec v svoji žrtvi, tem radodarnější je s svojimi ugibanji in prorokovanji, zelo redkobeseden in previden pa bo nasproti hladnim, malovernim osebam.

Marsikdaj omreži tak slepar ženskega ali moškega spola svoje žrtve tolikanj, da izmami iz njih razne vrednosti in denar, posojila, udeležbe pri kupčijah itd. Ko ti nesrečniki spregledajo, je navadno že prekasno in vsaka nada na povračilo škode izgubljena.

Med sleparkske vedeževanje spada tudi velik del tako zvane grafologije — sklepanja o značaju po pisavi. Večina teh grafologov razume toliko o pisavi ko njihov čevljin »prorokuje« prav tako na dobro srečo kakor »frenologija«, »hirologija«, »astrologija« in drugi lažilogi.

Vsak more sam sebi s precejšnjo gotovostjo prerokovati, da bo žel, kar seje, da bo ležal, kakor si bo postlal; vsako pošteno, vztrajno prizadevanje se človeku domalega vedno obnese, vsako nepoštenje pa se prej ali slej maščuje. In še to: kdor zaupa v Božjo modrost in previdnost, ne bo iskal luči in pomoči pri cigankah in drugih pustolovcih, ki sami ne vedo, kdaj in kje jih čaka — luknja.

Novi oceanski orjak »Normandie«, na katerem se vrše še zadnja dela. To bo največji francoski prekoceanski parnik. Opremljen bo tako razkošno, kakor doslej še nobena ladja. Po zgornjem krovu bo tekla krog celo avtomobilska proga, da bogatašem, ki se bodo vozili na njem, ne bo prehudo dolgčas.

Maršal in menih

Iz mnogoštevilnih spominskih sestavkov, ki jih objavljajo francoski listi o nedavno umrlem maršalu Lyauteyu, je razvidno, da je bil pokojni maršal ne le velik vojščak, marveč tudi dober kristjan. Tako pripoveduje Vladimir d'Ormesson, kako je spremljal maršala na obisku v nekem oblatniškem samostanu. Mladi menihi so se plaho in spoštljivo ozirali na slavnega vojskovodjo. Tedaj jih je ta nagovoril na svoj preprosti in priljudni način: »Meniški, zdaj si pač mislite na tihem: 'Oh! Francoski maršal! Mož, ki je videl ves svet! Ki poveljuje celi armadi! Ki vlada nad celimi kolonijami! Kakšno življenje v primeri z našim!' Jaz vam pa pravim: Gotovo, tako življenje, tak svet: Indokina, Madagaskar, Afrika, Marokko, to je slajno, prostrano in lepo! To je omamno! Pa vendar: Meniški, vaše življenje, vaše redovno pravilo, vaše molitve, vaše žrtve, vse to je ravno tako potrebno, ravno tako plodovito, ravno tako veliko kakor katerikoli veliko delo na svetu. Glejte, vse eloni na ravnotežju, na redu, Zraven dejanja — premišljevanje. Zraven zunanega udejstvovanja — notranje življenje. Zraven boja proti naravnim silam in ljudem — boj proti samemu sebi. Življenje bi bilo nezmisljena zmešnjava, če ne bi ga urejeval duh. Če ne bi bilo ljudi, kakršni ste vi, tudi ne bi

bilo ljudi, kakršen sem jaz. Ali vidite, meniški, kako važno vlogo igrate na tem svetu? Ali spoznate, kako koristni ste, kako neobhodno potrebni, kako bistveno važno je mesto, katero zavzimate v svetovnem redu?»

Carigradske mačke

Istanbul, ki je nekoč slovel po jatah napoldivjih psov, trpi zdaj od podivjanih mačk. Njih število znaša baje nad 30 tisoč. Oblasti so sklenile, da se bodo poslužile istega sredstva kakor Nemci med svetovno vojno. Polovile bodo mačke in jih prepeljale na neobljuden otok v Črnem morju. Ta skala je bila poprej brez imena. Zdaj se imenuje »Pasji otok«, ker so bili Nemci prepeljali tja pse. Bolj usmiljeno bi bilo pomoriti živali takoj, ker so sicer zapisane počasni smrti od žeje in lakote s predhodnim groznim medsebojnim klanjem.

Prometna policija v letalih na veterance. To novost so uvedli v Londonu. Pregled nad prometom je iz zračnih višav mnogo lažji in obsežnejši. Letalo je opremljeno z radioaparati in more vsak hip obvestiti policijski glavni stan o nastajajočih prometnih zaprekah. Letalo na veterance je za tako službo najbolj pripravno, ker je mogoče z njim mirno stati na enem mestu ali pa polagoma letati nizko nad cestami.

Zračni manevri nad Parizom

V dneh od 28. do 31. avgusta se bodo nad Parizom prvič vršili veliki zračni manevri z napadi in obrambo. Vaj se bo udeleževalo nad 200 letal.

Start za kolesarsko svetovno moštvo na cestah (v Leipzigu). Zgoraj obo zmagovalca: levo Nizozemec Pelle-naars kot amater, desno Belgijec Kaers.

Letalsko mesto pri Rimu

Te dni so začeli z gradnjo prvega letalskega mesta, ki bo v vsakem pogledu res nekaj posebnega. Mesto Monteciale, kakor ga že sedaj imenujejo, bo oddaljeno od Rima le 24 km. Tu namernavajo zgraditi zavod za preizkuševanje letal in velike laboratorije. Za vzlet in pristaneke vodnih letal je predvidena gradnja 1000 m dolgega prekopa, ki bo šel skozi mesto. Monteciale bo zgrajeno po najmodernejših principih in bo v njem dovolj prostora in stanovanj za letalce in njih osebje. V mestu bodo zgradili tudi veliko športno igrišče.

Skok iz višine 8100 metrov

Moskovska »Krasnaja zvezda«, glasilo rdeče vojske, je priredila večer na čast letalcu Jevdokimovu, novemu svetovnemu prvaku v skoku s padalom. Junak pripoveduje: »Skok je zahteval dolge zamudne priprave. Od 1. maja do 20. julija sem skočil za poskušnjo 19-krat. Ko smo odrinili na določeni dan, je bilo lepo vreme. A čim smo se dvignili, je nenadno zatulil veter, so se zbrali oblaki in zastrla zemlja. Krmar je podal prvi signal: 'Višina 8000 m.' — Ko je podal drugi signal: 'Pripravi se!' — sem odvrnil zanko, s katero sem bil privezan na letalo. V istem kratkem trenutku sem nenadno občutil pomanjkanje kisika. Naglo sem otipal cevko, ki nagnete zrak v čelado. Ugotovil sem, da je bila nalomljena. Stisnil sem jo s palcem, ker je bilo prepozno. Zadonel je tretji signal: 'Skok!' — in sem se vrnil v meglo. Višina je znašala takrat že 8.100 m. V trenutku skoka sem sprožil svoj sekundomer. Od kraja je šlo vse dobro. A v višini kakih 6000 m sem nenadno zašel v vrtnice in pričel delati vijuge najhujše oblike: na hrbtu leže. Tako sem padal kakih 400 m. Kmalu sem dospel do goste najnižje plasti oblakov, a zaman napenjal oči. Zemlja je bila slejkoprej nevidna. Priletel sem ven iz oblakov šele v višini kakih 700 m nad zemljo. Zdelo se mi je, da sem obvisel nepremično v zraku, dočim drvi zemlja meni naproti kakor lokomotiva. Potegnil sem vrv, ki odpira padalo, v trenutku, ko mi je preostajalo po mojem računu kakih 3 in pol sekunde padca. V istem trenutku se mi je strgal vzvod sekundomera. Pogledal sem v višino in se prepričal, da se je padalo srečno odprlo. Še en kratek hip — in sem srečno pristal. Kmetje, ki so delali na polju, so mi potem pripovedovali, da je divjala nevihta, o kateri nisem ničesar slutil. Prav v trenutku padca je zagrmelo. Kmetje so dvignili glavo in opazili, da leti iz oblaka neki mehur, spodaj pa je visel človek.«

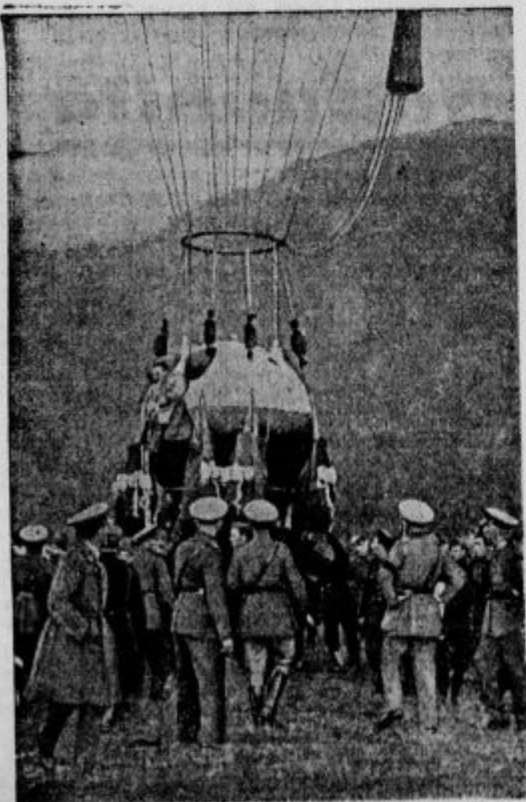
Petelin rešil sedmero ljudi

V bližini Brna je živel v podstrešju skromne lesene hišice bajtar Valentin Ondruš z družinico in s svojimi »podnajemniki«. Nenadoma je nastal pozno v noči požar, ki je zajel vso hišo. Na petelinove klice so se stanovalci zbudili, preden se je začelo podirati tramovje, in se rešili ognjenega objema. Kakor poročajo listi, je bil ogenj podtahnjen.

O ta Cosyns!

Sv. Peter: »Kaj že tu gori ne bomo imeli več miru!«

In še in še Cosyns: Tik pred vzletom...

Leipziški zmagovalec v stoji na kolesu: Nemeo Metze.

Trgovina s sužnji v Afriki

Lord Lugard, član komisije za mandatske dežele v Zvezi narodov, je pred kratkim objavil novo poročilo o trgovini s sužnji, ki v Afriki še nikakor ni zamrla. Najbolj prizadete so južne pokrajine Abesinije, ki jih je lov za sužnji kar razljudil. Kje se nahajajo sužnji, ni bilo mogoče dognati. Tamkajšnji angleški svetovalec »clavery-departmenta« je moral zaradi »prevelike vmem« odstopiti. Patrolne ladje, ki jih je bila poslala na stražo v Rdeče morje angleška vojna mornarica, niso imele v zadnjem času prav nobenega uspeha. Lord Lugard pravi ob sklepu, da sta prinesli Abesinija in Liberijska Zvezi narodov samo aramoto.

MENDA 2E

(Pogovor dveh ljubljancev)

A.: »Si bral v »Slovencu«, da v Nemčiji v soboto niso opazili Cosynsovega balona? Kaj so neki Nemci počeli?«

B.: »No, kaj? Pripravljali so se na nedeljske volitve.«

K včeraj objavljenemu zemljevidu o Cosynsovem poletu treba primniti, da je pač pravilno označeno ime Zenavelj, ne pa lega. Zenavlie leže seve na levi strani Mura.

Slovo belgijskih vsemirskih junakov od Ljubljane

Slovo na letališču

Foto Bačka

Ljubljana, 22. avg.

Ljubezni sprejem, ki sta ga oba stratosfernika, to je prof. Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst doživela v Sloveniji, je napravil nanje globok vtis. Vožnja po slovenski zemlji in izleti so ju prepričali o lepoti naših krajev. Posebno pa ju je navdušil pristrčni snočni sprejem pred magistratom ter vsa pozornost prebivalstva, ki se je drenal okoli njiju in jima izkazovalo ljubeznivosti. Prav rada sta oba delila snoči in danes neštetim prosilcem avtograme.

Danes dopoldne sta oba odlična gosta počivala precej dolgo. Nato pa sta bila gosta belgijskega konzula dr. Dularja, pri katerem sta kosila. Ob 2.20 je bil napovedan njun odhod, in sicer z letalom. Se pred nebotičnikom, odkoder odhaja avtobus »Aeroputa« na letališče, se je zbralo precej ljudi, ki so hoteli zadnjič videti oba znamenita letalca. Vendar so se ti zmotili v domnevi, da bosta stratosfernika odšla na letališče z avtobusom. Prepeljal ju je tja namreč osebni avto dr. Dularja. Na letališču samem pa se je zbrala že precejšnja množica, ki je nestrpno čakala prihoda prof. Cosynsa in van der Elsta. Ko ju je belgijski konzul dr. Dular pripeljal, so ju pristrčno pozdravili razni zastopniki, tako predsednik Aerokluba g. Rado Hribar, podpredsednik polkovnik Nedeljkovič ter drugi. Oba je takoj obsulo več fotografov, ki so ju fotografirali kar zaporedoma.

Oba sta se vpisala v častno knjigo letališča, hkrati pa sta morala razdeliti nešteto avtogramov vsemogočim prosilcem. Zastopnik »Slovenca« jima je izročil vse izvide našega lista, ki poročajo o njunem poletu. Prof. Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst sta si s posebnim zanimanjem ogledovala današnjega »Slovenca« z zelo posređenimi slikami. Vzradoščen pa je bil prof. Cosyns še posebno ob številki »Slovenca«, ki priobčuje popis in krasne slike iz Krizne jame na Notranjskem.

Pristrčno slovo so priredile obema letalcema tri dame ljubljanskega Aerokluba. Obema letalcema so namreč izročile krasne šopke rdečih nageljnov, na šopkih pa so bile tudi lutke oblečene v slovensko narodno nošo in pa kranjski srčki. Prof. Cosyns je smeje sprejel ta ljubki dar ter z zanimanjem poslušal, ko so mu dame razlagale naše folkloristične posebnosti.

Funkcionarji Aerokluba in dame so se dali tudi fotografirati z obema stratosfernikoma.

Medtem pa je že zabrnel motor srebrnega »Spartana«. Pilot Jarošenko je že gledal na uro: čas odhoda je bil tu. V letalo sta sedla Cosyns in van der Elst, poleg njiju pa še trije Nemci in neki Ljubljančan. Letalo se je med živahnim pozdravljanjem in mahanjem z robci dvignilo v višave. Prof. Cosyns in van der Elst sta pozdravljala zbrano množico še med letom. Letalo je odletelo proti Sušaku, odkoder odletita oba stratosfernika v Zagreb, kjer so jima pripravili pristrčen sprejem. Po nekajminutnem odmoru sta oba stratosfernika nadaljevala pot na Dunaj. Vrnitev obeh stratosfernikov v Bruselj je napovedana za četrtek zvečer.

Naši slikci, ki kažeta slovo obeh stratosfernikov na letališču, sta delo dveh ljubljanskih fotoamaterjev, in sicer g. Antona Pirca, glavnega revizorja carinarnice v Ljubljani, in gosp. Bačka, ljubljanskega avtopodjetnika.

Stratosfernika stopata v letalo

Foto Pirc

Belgijski znanstveniki za Slovensko krajino

Dne 22. avg.

Danes opoldne, tik pred odhodom belgijskih letalcev, je zastopnik Pripravljalnega odbora za prekmurski muzej, prof. Vilko Novak obiskal g. Duprereux, glavnega tajnika Mednarodne komisije za ljudske umetnosti v Bruslju. Naprosil ga je, da bi preskrbel belgijske liste, ki bodo pisali o Slovenski krajini v zvezi s pristanikom prof. Cosynsa, za novi muzej, ki se snuje v Soboti. Navzoč je bil tudi g. Cosyns s svojim spremljevalcem in vsi so se zanimali za to kulturno ustanovo. Gospod Duprereux je takoj zaprosil za stalna obvestila o

napredku muzeja, za fotografije s področja prekmurskega narodopisja in umetnosti itd. Belgijski, zlasti njihova znanost, namreč nočejo pozabiti na deželo kjer je pristal slaven rojak. G. Novak je informiral belgijske znanstvenike o kulturnem položaju Slovenske krajine, ki je Madjari niso proučevali in so jo splošno zanemarjali. Prof. Cosyns je živahno pritrjeval, ko je slišal, kako napreduje znanstveno delo v zadnjem času. Veselo se je spominjal akademikov, ki so mu pomagali. Pomnožno se je zahvaljeval za geografsko karto Slovenske krajine.

Ko Jadran odpre žrelo

Ob 20 letnici, ko se je potopil parnik „Baron Gautsch“

Split, avgusta.

Na našem Jadranekem morju so neereče potniških ladij prav redke. Kaj bo tega, ko se je bil italijanski brod »Morosini« kakor pijanec v mirnega človeka zaletel v naš ponosni parnik »Kara-gjorgje«? Huda je bila nesreča; nekoliko ljudi je izgubilo življenje. A Italijani so plačali odškodnino in sedaj je vse — pozabljeno... Tak je tok dogodkov na svetu.

Pred dvajsetimi leti, ravno avgusta je bilo, pa se je dogodila na našem Jadranu nesreča, ki jo moramo šteti k največjim, ki so se kdaj zgodile na morju. Potniška ladja bivšega avstrijskega Lloyda »Baron Gautsch« se je potopila ob začetku vojne pri Brionskih otokih. Kapitan se namreč ni držal navodila, kako naj vozi, ter je zakrivil nesrečo. Otežil si je vozič z izgubljenim življenjem petstotih ljudi, ki so utonili. Ta pomorščak je bil čuden človek. Čujno, kaj pravi očividci, ki je užil vse strahote tiste vožnje. To je lastnik znane kavarne v Splitu na obali, g. Filip Muljačič. On pripoveduje nekako takole:

V šibenskem pristanu nas je nekaj vojakov čakalo na parnik »Baron Gautsch«, ki je vozil po brzi progi v Trest, ali njega ni bilo od nikoder. Nam se je sveda mudilo v Trest h kadru in močno smo se čudili, odkod ta nenavada zama. Red vožnje je bil namreč vedno točen. Ko smo tako čakali, je nekdo izrazil bojazen, da se je ladja morda kje kaj zgodilo. Kdo ve; vojna je... Tu pa se je nepričakovano pojavil pred lukobranom zaželeni »Baron Gautsch«. Vsi smo se ga razveselili.

Noč je bila vedra in tiha. S stolpa je zadonelo dvanajst udarcev. Polnoč. Zarometi s parnika so svetili po obali. Ladja je pristajala. Na kopno je stopil kapitan, za njim nekaj popotnikov. Nikdo ni vedel, odkod in zakaj zamuda. Pa smo si že po svoje tolmačili: Vojna je; mine polagajo povsed po Jadranu.

Z nami bi se imel voziti pilot Paič. Vprašam njega, da bi mi to raztolmačil. On ni mogel prav odgovoriti, vendar je pa mislil, da mora »Baron Gautsch« nocoj premišljeno in oprezno voziti. Tu pa je že prišel na gat kapitan. Pilot se je nekaj časa z njim razgovarjal in po tistem pomenku smo izvedeli, da je komanda v Splitu zapovedala, da nocoj pot ne gre v Mali Lošinj, nego v Veliki Lošinj, a po izhodu iz Velikega Lošinja naj držimo smer v razdalji petnajst milj od obrežja, ker so v bližini zemlje položene mine.

V Velikem Lošnju smo bili ob devetih v jutru, pravi informator, a nadaljevali smo pot že ob desetih. Vsi popotniki so bili hudo nervozni, ker so vedeli, da se pomikamo po nevarni progi. Neopazljivost kapitanova bi mogla povzročiti strašno nesrečo. Ampak mirilo nas je morje, ki je bilo lepo in gladko kakor olje. Tam za Puljem ob Brionem otoku bi se morali držali petnajst milj od obale. Ampak kapitan tega ni storil. Da bi pristadil nekaj sto kilogramov nafte, je zavozil za štiri milje bližje kopnemu, česar mi sveda niti slutiti nisimo. Pač pa nas je težil in buril čuden nemir.

Ko smo se mi tod vozili, so pomorščaki naš postavljali mine, o čemer so sproti obveščali komando v Splitu, ki je dajala ladjam migljaje za

V.J. 4. - 34.

Kako prijazno je miza pogrnjena!

Vse se sveti: noži, vilice, žlice, leske-čejo se krožniki, podstavki, sklede. Ampak potem tisto pomivanje!

KAJ STORITI!

VIM

ZA ČIŠČENJE BOLJŠIH IN NAVADNIH PREDMETOV

Malo Vima na vlažno krpo, pa malo podrgniti: in vse se zopet sveti!

vožnjo. Po obedu je šlo več popotnikov na palubo. Mirno, kakor v sanjah zatopljeni, so gledali morskogladino, kar jih vzdrami grozen tres. Na mah so obdali ladjo plameni. Znamenje, da je mina eksplozirala pod parnikom. Ladja je bila prebita na desni strani pod komandantovim mostom. Polom je bil strašen. Mnogi so v strahu popadali po tleh. Brod se je nagnil za poldrug meter na levi bok. Vsi smo vedeli, da je »Baronu Gautschu« prišla zadnja ura. Na palubi je nastal drenj in vrvež, da se ne da povedati. Otroci so vriščali, ženske so vpile in moški so tulili, kajti vsak se je bal za svoje življenje. Vsi smo bili zmešani in nikdo ni vedel, kaj se za pravo sodi, ker vse je zavijal dim in čad, da smo se v njem dušili.

Polagoma se je čadasti dim razredčil, ampak vpitje in norenje ljudi je bilo zato silnejše. Vaak se je hotel prvi rešiti. Jasno je, da so se ljudje spopadali ter med seboj zadrževali in ovirali. Tekla je tudi kri. Posadka je izgubila vso pamet in razodnost. Še bolj kakor popotniki. Reševanja sploh ni bilo. Nekateri so poskakali v morje, drugi so pa begali po palubi kakor nori. Mi vojaki smo videli, da je ladja izgubljena. Nekaj nas je skočilo na palubo za manevre, kjer smo hoteli spustiti čoln za reševanje, ki je za ta namen posebno urejen. Ampak gorje! Čolni sploh niso bili pripravljeni za primer nezgode in na novo barvane vrvi niso dale, da bi čoln spustili. Eden naših je presekal vrv s sekuro in tako smo spustili čoln na vodo. Ko pa nas je bilo kakih štirideset popotnikov v njem, smo z grozo zapazili, da vhaja voda. Zato smo pomotali vse nepotrebne stvari iz čolna ter smo z ro-

kami, s kapami in z malo skledico plali in črpali vodo z dna.

»Baron Gautsch« tone! pravi očividci s strahotno strtim glasom, da mu je zaklical sosedi, in ko so se ozrli za veliko potniško ladjo, so res videli veličana, kako se je nihal, dokler ni zlezel pod vodo. Še zadnji trenutek so begali ljudje po palubi, tuleč in vijoč roke, da bi jih kdo rešil. In čudno je, da »Baron Gautsch« ni pustil za seboj vrtnice, ki v takih primerih potegne marsikoga pod vodo. Utonili so samo tisti, ki niso znali plavati. Površino morja je prav hitro kot tenka mrena prekrila nafta. Zato so utonili tudi plavači, ki so zabredli v masno tekočino.

Gospod Muljačič pravi, da so oni na vesla plovili proti Pulju in neprestano črpali vodo iz čolna. Nenadoma pa so v daljini zapazili tri torpedovke. Zato so električarje in so z njimi na veslih opozorili torpedovke nase. Torpedovke so res hitro pripele na kraj nesreče; ampak bilo je prepozno. Kajti večina popotnikov je že utonila. Rešili so se samo ti v čolnu in pa kak vztrajnejši plavač. Torpedovke so takoj javile primer v Pulj, odkoder je prišlo nekaj ladij na pomoč. Pripele so na pokopališče.

Zanimivo je, da se je kapitan »Barona Gautsch« sam med prvimi rešil v tisti čoln, dočim je ostalo v valovih 500 njemu zaupanih ljudi. In poleg vsega je še pri zaslišavanju trdil, da mu je nekdo podvrnil mino v ladjo, samo da bi zvalil krivdo s sebe. Kaj se je s tem junakom, ki na našem morju nima para, zgodilo, ni bilo moči dognati. —abe

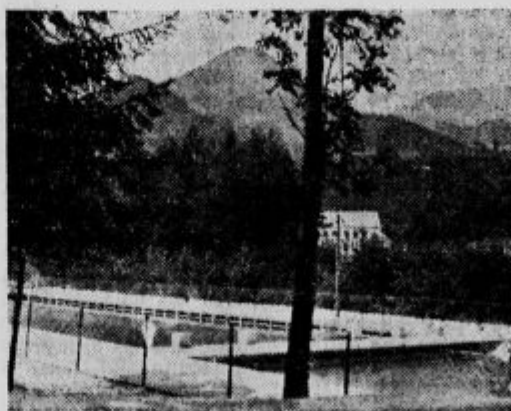
Požar v Begunjah

Cerknica, 22. avgusta.

V ponedeljek zjutraj, deset minut pred 7. je nenadoma švignil rdeč petelin iz Klemenove hiše v Begunjah št. 55. Hišo je imel v najemu kovač Stražisar, ki dela v Cerknici. Na mah je bilo vse v plamenu. Pogorelo je vse ostrežje, ki je bilo krito s slamo, in nekaj lesenega dela dela hiše. Slučaj je tudi zahteval, da sta prišla kovačeva sinova že ob 6 zjutraj iz podstrehe, kjer sta spala, ker drugače bi gotovo zgorela. Hude opekline pa je dobila po rokah, obrazu in nogah kovačeva žena, ko je spravljala živino iz hleva.

Na mesto požara so prišli domači in cerkniški gasilci. V akciji pa so bili le domačini. Kako je požar nastal, je uganka. Hiša je bila zavarovana.

Kopališče v Mežici blagoslovljeno

Mežica, 19. avgusta.

Pod visoko Peco, goro kralja Matjaža, leži prijazna Mežica z impozantno meščansko šolo, eno najlepših stavb v državi, ter s svojimi slikovito okolič.

Podružnica SPD v Mežici si je letos zgradila moderno letno kopališče, ki je kras cele Mežiške doline. Na praznik Marijinega Vnebovzeta je bila slovesna bagoslovitov kopališča. Blagoslovitev je opravil domači g. župnik Janez Hornböck.

V nedeljo, 19. t. m. so bile propagandne plavalne tekme in sicer na 100 m prosto ter so se pokazali sedeči rezultati: Juniorji: 1. Pajer Janko 1 min. 52 sek.; 2. Osojnik Matevž 1 min. 59 sek. in 3. Kanta Aleks 2 min. 05 sek. Seniorji: 1. Dolinšek Maks 1 min. 40 sek.; 2. Aberšek Ivan 1 min. 47 sek. in 3. Wlodyga Ervin 1 min. 50 sek.

Nato so se vršili poljubni prosti skoki in sicer: 1. Udir Rupert, 2. Dolinšek Maks in 3. Aberšek Ivan. Zmagovalci so prejeli lepe, okusno izdelane diplome.

Kopališče nosi naslov gospoda gen. ravnatelja mežiških rudnikov George Bargati, ki je mnogo žrtvoval, da se je zgradilo kopališče.

Vsa čast in hvala pa tudi podružnici SPD Mežica in odboru za zgradbo kopališča, ki je na zelo lepo število brezposelnih in jim dajalo 3 mesece zaslužek.

Vse turiste in obiskovalce naše obmejne Peco pa vabimo, da se po prihodu s Peco, ali pa pred naskokom na njo ohladi v Bargatijevem kopališču SPD v Mežici.

Vlomilci v davčnem uradu

Višnja gora, 22. avgusta.

Zena davčnega sluga g. Gruma je davi hotela pospraviti prostore davčnega urada v Auerspergovim gradu. Presenečena je bila, ko je zapazila po sobah vse prebrskano in vse navzkriž. Jasno ji je bilo, da so morali ponoči vdreti v urad drzni vlomilci, da bi se polastili davčnega denarja. O dogodku je takoj obvestila svojega moža, ta pa upravitelja davčnega urada in nato so bili o vlovu obveščeni višnjiški orožniki, ki so ugotovili dejanski stan. Preiskali so najprej, po kateri poti so prišli vlomilci, ki jih je bilo pač več. Razbili so okensko železno omrežje, odkrili še nekaj zidu ter se nato splazili notri. Vse sobe so prebrskali, odprli vse miznice. Iz mize enega uradnikov so pobrali 200 Din gotovine, ki jo je imel tam shranjeno. V upraviteljevi miznici so dobili le 1 Din. Nato so se lotili glavne, z železnimi in hrastovimi vrati obdane sobe, kjer je glavna uradna blagajna. Z največjim naporom se jim je posrečil vstop do blagajne, ki so jo začeli vrtati s svinjsko nogo. Blagajno so navrtali, a so nadaljne delo morali zaradi blizajoče se zore opustiti. Do denarja niso prišli. Vlom je izvršila prav gotovo dobro organizirana svedrovska tolpa, ki se slutila, da hranijo v blagajni več denarja. Uradni denar, ki ga je bilo okoli 20.000 Din, je bil nedotaknjen. O vlovu je bila obveščena tudi ljubljanska policija, ki je bila hkrati naprošena, da pošlje v Višnjo goro posebnega detektiva. Takoj se je tja odpeljal daktiloskop-strokovnjak g. Podobnik s policijskim psom, da preišče vse sledove za vlomilci in da daktiloskopira eventualne odtise. Vlom vzbuja v višnjiški okolič napelo zanimanje. Mnogi so opazili prejšnji dan več sumljivih elementov, ki so se potikali okoli gradu. Orožniki so uvedli obsežne poizvedbe za vlomilci.

O umoru pri Cerknici

Cerknica, 22. avg.

O umoru v Gošću je »Slovenec« že poročal. Omeniti pa je še tole: Zločinec je najbrže neki hrvaški krošnjar. Ker pa so mu oblasti vzele dovoljenje, da bi krošnjari še naprej, je začel prodajati neka zdravila. Tisti dan pred umorom so ga videli ljudje, da je hodil tam okrog. Naslednje jutro po umoru pa je zopet ves v strahu spraševal ljudi, ali so kaj videli orožnike. Potem pa je izginil. O umoru so bile obveščene vse orožniške in policijske postaje in namo, da bi zločinec kmalu v rokah pravice.

Ljubljanske vesti:

Priprave za ljubljanski festival

Ljubljana, 21. avg.

Priprave za festival slovenskih plesov v dneh 5. do 9. septembra so v polnem teku. eFestival obeta biti največja in najlepša prireditev med vsemi, ki so bile dozdaj aranžirane v okviru ljubljanskega jesenskega velesejma.

Kakor smo že poročali, se je pripravljali odbor razdelil na več odsekov, ki imajo vsak svoj določen delokrog. Danes popoldne ob 3 je Tujsko-prometni svet za mesto Ljubljano sklical informativni sestanek v mestno posvetovalnico, na katero je povabil vse poročevalce slovenskih in srb-skih listov. Sestanku je predsedoval gosp. podžupan prof. Jarc, navzoč pa je bil tudi predsednik ljubljanskega velesejma g. dr. Dular.

Po uvodnih besedah je podžupan prof. Jarc izjavil, da je udeležba vseh skupin slovenskih narodnih noš, ki nastopijo s svojimi originalnimi narodnimi plesi, zagotovljena. Tudi Poljaki bodo sodelovali. Zaenkrat sta sicer napovedana samo dva, vendar bo g. podžupan skušal posredovati, da izposluje prihod večje skupine poljskih narodnih noš iz Zakopan, to je tiste skupine, ki si je na mednarodni prireditvi na Dunaju pridobila prvo nagrado za svoje krasno izvajane narodne plesne in zaslovela z njimi po vsem svetu. Nato je podžupan prof. Jarc podrobno opisal posamezne slovenske plesne, ki so na programu. Prvotni program je zdaj nekoliko spremenjen, vendar ostane v bistvu takšen, kakor smo o njem že poročali. Zajamčeno je prirediteljem tudi zvočno filmanje celotnega festivala. To filmanje je prevzela zagrebška filmska družba »Svetloto«. G. podžupan prof. Jarc pa namerava pridobiti tudi svetovno filmsko podjetje Paramount ali Fox, ki naj bi nastop slovenskih narodnih noš in njihove plesne filme malo za zvočni tednik, kar bi bilo gotovo velike važnosti za naš tujski promet in obenem najlepša propaganda za slovenske narodne noše, ki so dozdaj v svetu še kaj malo znane.

Nekatere skupine narodnih noš bodo nastopile s svojimi lastnimi godbami, ki obsegajo najrazličnejše narodne instrumente: tamburice, frule, me-hove itd. Ta originalna spremljava k plesu narodnih noš bo celotni prireditvi vtisnila svoj pečat, jo poživila in povzdignila slavnostno razpoloženje. V okviru prireditve je tudi sprevid narodnih noš, v katerem bodo sodelovale tudi naše slovenske narodne noše in tri godbe. Festival se bo vršil ob vsakem vremenu. Če bo slabo vreme, bodo gosti izvajali svoje plesne v istem obsegu namesto na prostem, v Unionski dvorani.

Reklamne slike za festival so izgotovljene po načrtu arh. Omahna in Serajnika.

Poceni morske ribe

Ribarska zadruga na Sušaku pripelje danes na ljubljanski trg 1000 kg tonine, ki se bo razprodajala po zelo ugodni ceni.

Opozarjamo na to vest pred vsem manj premožne, ki si nikdar ne morejo privoščiti sicer dragih morskih rib.

Hudo spremenljivo vreme

Zagrebška vremenska napoved je enkrat uganila, ko je za večeraj naznanjala spremenljivo vreme. Dunajska je za večeraj napovedala: jasno in toplo. Novosadski pa, da bo lepo vreme prevladovalo po vsej državi in da se bo temperatura zvišala. Zadnje dneve je bilo slabše vreme v drugih pokrajinah naše države, pri nas in na jugu pa vročina. Večraj zjutraj je bilo prav megleno. Jutranja najnižja temperatura je bila plus 14 stopinj, pa že ob 8 se je stopnjevala na 20 stopinj. Bilo je prav soparno. Barometer je kazal 761,5 mm. Imel pa je tendenco padanja. Okoli 10 se je močno zboljšalo. Popoldne pa je začelo sprva lahno deževati, po kratkem presledku pa je bil nad Ljubljano manjši naliv. Bolj proti severu ni bilo dežja, kajti planine so bile deloma nezakrite z oblaki. Dež ni za kmeta blagodejen, kajti sedaj je nastopila sezona za otavo. Prvih šest dni je bilo izredno ugodno vreme za otavo. Sedaj pa kmeta skrbijo, ali se vreme ne bo tako zmehčilo, da bo ovrano pospravljanje otave. Dež pa drugače škoduje tudi drugim pridelkom, zlasti krompirju, ker je letos že preveč moče.

Zobozdravnik-špecialist
dr. Ivan Oblak
zopet redno ordinira

○ Vsak dan do tri vagone sadja. Dovož raznega lepega in zdravega sadja v Ljubljano še vedno traja v velikem obsegu. Dnevno prihaja na trg do tri vagone sadja. Cene sadju so v glavnem neizpremenjene. Cene na debelo so naslednje: šljher-ska jabolka 2 Din, hruške 2 Din, bosanske slive 2,50 Din, sremeske breskve 3,50, štajerske breskve 10 do 12 Din kg. Prava redkost so bili danes na našnem trgu 80 kg težko jabolko, ki je bilo poslano v Ljubljano iz Spodnje Poljskave na Štajerskem.

Utrinki od Adrije

Med Benetkami in Splitom, 17. avgusta.

»Kadar jim doma dobro ni, žerjav se na jug dvignejo.« — Človeka zagrabi in se mu zahoče dalj juti, četudi se zde »različne« ovire nepremagljive. In tudi vreme. In že beži brzovlak topot skozi Trst v Benetke, ker si v Trstu radi kolebanja parnik že zamudil. Mednarodni vlak. Avstrijski, Čehi, a po večini Madjari in Judje. Veliki šmaren je — Marijin praznik — vlak nabito poln. Slovenec in Jugoslov-an sem sam med to pestro množico — »rdeči« polni list samo eden. Revizija na naši in drugi strani skrajno vljudna. In zgodi se čudo! Politična policija naših sosedov mi pregleda »Slovenec« in mi ga prvič po dolgih letih z vljudno gesto vrne. Zdi se, da pihlja »novi« veter! Samo že blizu št. Petra me kličejo po vlaku. Politični policist vnovič vljudno zahteva moj polni list, svedca s skrajno vljudnim izgovorom, češ, ali ni morda pozabil priti-tieniti žiga. Vendar tiči zajec za drugim grmom. V Postojni so pozabili kontrolirati, ali bom izstopil. V tem primeru bi se gotovo skrbneje pobirgali za mojo osebno varnost.

Kamenita kraška tla so letos čudovito zelena! Grozde — kjer ni bilo toče — kaže po večini do-bro, kornuza — kakršne na Krašu še nikdar tako bohotno nisem videl. Vse zunanji aranžaji kaže v tem našem čisto slovenskem kraju po postajah čisto italijanske lice. So pač mojstri! Ito se centrom Trsta samim, kot da bi bil nekje v globoki Italiji. Bil sem v znanih slovenskih gostilnah, kjer točijo rumenega vipavca in temnordeči kraški teran. Glavni natak — eksponiran član tujerodne politične strokovne organizacije — me gleda na moje sloven-ske vprašanje, kakor da bi govoril novomondžursko kitajščino. Slovenska domača družina ne spregovori pred javnostjo več slovenske besede. Pri so-seđnjih mizah se prijetno naslajajo na našem slo-ven-skem kramljanju; znamenje, da so veseli do-ma-čje besede. Vendar odkrito ne reagirajo. Kdo ve, kdo jih posluša. Ne moremo in ne smemo jim zameriti.

V Trstu samem na praznik izvanredno prazno,

drugače pa je na delavnik promet izredno živahen — vse drugače kot nekdo. In tudi v pristanišču ni tako mrtvo, kot bi človek poenel iz raznih člankov. Seveda ni vse zlato, kar se svetli, toda o Reki la-hko čisto mirno govoriti kot o popolnoma mrtvem mestu. Draginja izredno velika — velikanška raz-lika med nami in Italijo. Zanimivo je, da je grozdi-je na tržaškem trgu nekoliko boljše kvalitete po-verečno po 12 Din, medtem ko ga iste kvalitete do-bi na ljubljanskem trgu povprečno že po 5 Din kg in celo breskve, katerih je tržaški trg natrpano poln, so skoraj dražje. Sploh je življenjski stand-ard v Italiji za naše razmere nemogoče visok zaradi visoke italijanske valute.

Marijin praznik popoldne. Od Trsta do Dutovlj-cesta vzorno regulirana in asfaltirana. Tu se sicer asfalt neba, toda vkljub temu je tudi dalje skozi Ri-hemberg proti Gorici izredno oskrbovana. In ven-dar je samo stranska cestna zveza. Po Krašu lja do Dutovlj na cesti vse polno ljudi, ki hite na raz-ne veselice »Dopolavora«, »Balile« itd. Samo ve-selice na drugi strani — »ludi et circenses« — toda — panje — toda skoraj kruha grenka in brid-ka. Kmečki davki so neprimerno višji kot pri nas. Naše domačije stoji in se pogrezajo v znamenju bobna.

V Vipavski dolini vinska letina ne bo obilna, pač pa dobre kakovosti. Vse drugo je pa bohotno obrodilo, kot že dolgo let ne. Samo denarja ni in ni. Na deželi so tudi kmečki produkti brez cene. Samo vipavski krompir dela nekako častno izjemo. Trguje se tudi do po okrog 1,40 Din za kg na debelo.

Trst je za nami. Vlak bobni v izredno dolgi vrsti in nabito poln mimo naših kraških zgodovinskih obmorskih skal po furlanski nižini. Vozne ce-ne so v Italiji sedaj — ko praznujejo domači praz-nik »Festa di Ferragosto« — Veliki šmaren — globoko znižane. Te dni si se lahko peljal z brzo-vlakom iz Trsta v Milan in nazaj že za 16 lir (okoli 64 Din). Tudi za Benetke je 70% znižana vožnja radi umetniške razstave. Sicer če bi te ne bilo, bi gotovo napravili drugo, mogoče celo »slavnost buč-lubenice«, kot sem jo pred dvema letoma doživel na Lidu. Samo da je »titulus« primeren ali ne-

Mariborske vesti:

Žalosten dogodek

Maribor, 22. avgusta.

V mariborsko bolnišnico so pripeljali sročil od Sv. Marjete na Dravskem polju 16 letnega posestni-kovega sina Josipa Finžgarja. Fant ima nevarne rane na prsih, na desni strani do pljuč segajoč pre-rez v dolžini 6 cm, na levi pa tik nad srecm globok vbodilaj z noževno klino, ki le po srečnem naključju ni zadel srčnega ožilja ter mu v trenutku upihnil življenja. Po fantovem pripovedovanju in orožniški prijavi se je žalostni dogodek odigral takole: Mla-dina — fantje od 13 do 16 let — so se igrali na vasi. Med fanti je bil 14 letni pastir Ivan Pignar. Blizu so stali starejši fantje, ki so začeli mlade fante dražiti ter jih ščuvati. Res se jim je namera posrečila. Med 14 letnim Pignarjem in 16 letnim

Finžgarjem je prišlo do spopada, v katerem je Finžgar zagrabil za lato ter prisilil nasprotniku nekaj gorkih po hrbtu. Ta je zbesnel, kar v hipu se je posvetil v njegovi roki nož in v naslednjem trenutku se je zgrudil Finžgar z dvema nevarnima ranama v nezavest ter obležal na tleh v krvi. Le srečen slučaj je obvaroval Pignarja, da ni postal v 14. letu svojega življenja ubijalec in morilec. Do-godek je vzbudil veliko razburjenje med vsemi, ki so mu bili priča ter silno osuplost v vsej okolici, ki vidi, da se nahaja mladina na nepravni poti. Pi-gnar je »orožnikom odkrito priznal, da je v jezi za-radi zadobljenih udarcev zagrabil za nož. Krivdo na žalostnem dogodku pa nosijo tudi odrasli, ki so otroke ščuvali.

Še o Mariborskem tednu

Belgrajska »Pravda« prinaša v svoji nedeljski številki poročilo o »zlatih deklicah« na Maribor-skem tednu ter pravi med drugim sledeče:

»Iz inozemstva je prišel prireditelj teh kultur-nih predstav skupno s svojo ženo ter je dosegel, da sme svoje »zlate dame« kazati tudi na Maribor-skem tednu. Ko mu je bilo izdano dovoljenje, je zbral nekaj deklet, tri iz okolice Ljubljane, eno pa iz neke mariborske tekstilne tvornice, ter jih na svojevrsen način pozlatil. Predstave privlačujejo mnogo publike. Vstopnica stane 5 Din; zaslužek tega »kulturnega« delavca je izredno visok. Naj-lepše pri tem pa je to, da ta predstavnik »grške kulture« ne plača dekletom ničesar...

Ali je to tudi kulturno delo Mariborskega tedna?

Tako belgrajska »Pravda« — V istem smislu smo pisali tudi že mi, kar pa je pri nekaterih pov-zročilo hudo kri ter so nam očitali ozko-srčnost. Kakor dokazuje pisanje »Pravde«, nismo bili »ozko-srčni« samo mi!!

*

○ Filmanje mesta Maribora in najbližje oko-lice se je včeraj končalo. Filmanje je vršilo dru-štvo »Svetloto« iz Zagreba. Film bo najbrže ob-segal 1000 metrov in bo kazal kot kulturni film Maribor iz pokrajinskega, kulturno-zgodovinskega, gospodarskega in tujsko-prometnega vidika.

○ Poročili so se zadnje dni v Mariboru: Ci-lenšek Vitomir, skupinovodja drž. žel. in Homer Ana; Zidar Avgust, šol. upravitelj iz Razborja in Kirbiš Ljudmila; Reberšek Karol, ključavničar in Zupančič Pavla; Klajnšek Alojzij, trgovec in Koro-šec Leopolda; Zorko Martin, tkalec in Doki Jožefa; Mikulič Valentin, livar in Dokl Marija; Bedalov Peter, pilot in Goltes Matilda; dr. Čeh Milan, zdrav-nik in Gorup Matilda, učiteljica; Harrich Karl, tkalski pomočnik in Celofanja Alojzija; Mušter Ro-man, skoblar drž. žel. in Strohmeier Marija; Fajš Jožef, lesni strugar in Tobias Katarina; Veselko Anton, brivski pomočnik in Čeh Judita; Ul Ivan in Fridau Ljudmila. Mladim parom želimo obilo sreče in blagoslova.

○ Pevski zbor Glasbene Matice v Mariboru je na mesto odstopivšega načelnika in podnačelnika izvolil gg. Malenška Jožo za načelnika in Avsenaka Franja za podnačelnika pevskega zbora.

○ Deklece na potovanju. Po Mariboru se je včeraj klatilo 11 letno dekletce ter beračilo na ulici med grenkim jokom. Ljudje so se otroka usmili-li ter polagoma izvlekli iz njega, da je prišlo samo peš iz daljnjega Male Nedelje pri Ljutomeru. Poslali so jo s stražnikom na policijo, kjer so ugotovili, da se mala izljudbenja piše Alojzija Sovce ter je bila v oskrbi pri Mali Nedelji. Dekletcu je kar naenkrat padlo nekaj v glavo ter se je podala v svet. Do Maribora je priromala peš ter med potjo beračila. Težave, ki jih je na svojem potovanju doživela, ji bodo menda prignale pustolovske misli iz mlade glave.

○ Usodna nesreča. V Studencih kopljejo pe-sek ter ga vozijo v kasarno za zidarska popravila. Med vozniki je bil zaposlen tudi Ando Kaniža. Težko obložen voz mu je obtičal v hribu. Ko je priganjal konje, da bi spravil voz z mesta, ga je konj udaril z vso silo s kopitom zadnje noge po glavi ter mu prebil lobanjo. Udarce je bil tako silovit, da so možu izstopili možgani. Nezvestnega so prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

○ Pozdrave iz Bukarešte pošilja »Slovenec«-vemu uredništvu Maratonec Stefan Grmovšek, ki se nahaja sedaj v naši državni vojaški represen-tanci na vojaških tiskmah Male antante v Romu-niji. Popularni »Stefan« piše, da so nastanjeni naši reprezentanti v hotelu »Splendid«, kjer se jim godi

»kakor v nebesih«. Takme se bodo vršile v Con-stanci. O rezultatih in uspehih nam še ni sporočil.

○ Kobila plen tatov. V Zitencih je vzbudil ukra-del v noči na torek 10 let staro in 4000 Din vredno kobilo posestnika Jožeta Rezonije. Kobila sliši na ime »Perilan« ter je rjave barve z belo lisi na glavi.

○ Nova cesta v Slovenskih goricah se gradi iz Ivanje ob banovinske ceste proti Negovi ter se bo potem nadaljevala proti Sv. Benediktu. Ves kamen za cesto je dala na razpolago negovska gra-ščina, denarna sredstva pa nekaj občina, nekaj ba-nyovina. Cesta bo velikega gospodarskega pomena.

»Hubectus« domače milo,
da lepo belo pečilo

○ Zakaj je carinska pošta še prazna? Poslopje carinske pošte je že zdavnaj izgotovljeno, pa še vedno stoji prazno v svojem delu, ki je določen za urade. O tem smo se sedaj informirali ter do-znali: Lastnica poslopja je občina. Notranjost po-slopja je najmodernejša in izredno lepa, pa bi bilo škoda, če bi se sedaj državni uradi vselili s svojo staro ropotijo, s katero se bi prostori samo one-snazili. Radi tega zahteva občina upravičeno, da se vsi uradi, ki se bodo vselili v poslopje, na novo opre-mijo. To zahtevo bodo uradi tudi izpolnili. Nastopile pa so »budžetne« sitnosti ter nekateri uradi še niso dobili kredita za nabavo novega pi-sarniškega pohištva in ostale opreme. Edino tujsko-prometna zveza si je že nabavila luksuriorno opre-mo za svojo menjalnico, ki bo v poslopiju poleg prehoda za inozemske potnike.

○ Vojna škoda. Davčna uprava Maribor-okolica opozarja vse one stranke, ki so stare obveznice lo-terijske 2½% državne rente za vojno škodo pri-nesele v zameno v času od 18. julija do 12. avgusta 1934, naj takoj dvignejo nove dospele med uradni-mi urami od 8—12 dopoldne. Predložiti morajo sprejeti revers. Nove dospele obveznice se morajo dvigniti brezpogojno do 31. avgusta, ker se že vrši 1. septembra zbiranje.

Iz Vranskega kola

Nesramno izvajanje. V noči od nedelje na po-nedeljek se je neka »napolinteligentna« družba, ki se je vračala od neke prireditve, na kateri se je pozno v noč plesalo in popivalo, nalašč ustavila pod okni tukajšnje kaplanije in pela — če se napol-divje vpije še sploh lahko imenuje petje — kla-irsko pesem, v kateri se smešita župnik in kaplan, oziroma sploh duhovski stan. To »podoknico« so slišali tudi bližnji sestanovalci poleg kaplanije, ki so se z drugimi ljudmi vred zgrazali nad tako mo-ravno pokvarjenostjo. Vsi pošteti tržani obsojajo to divjako izvajanje. Zadeva je bila naznanjena tukajšnjemu orožništvu, ki se je za stvar energič-no zavzelo, in bo brez dvoma kmalu zasledilo krivce. Mimogrede bodi omenjeno, da se je to iz-zivanje zdaj že drugič ponovilo.

Hmelj je že skoraj docela pospravljen in so se obiravci, ki pa jih je letos bilo le malo od drugod, že vrnili domov. V kratkem se začne kupčija. Kakšna bo cena, še nihče prav ne ve. Vsi pričaku-jejo, da bo cena zaradi piclega pridelka kljub slabi kvaliteti precej visoka.

Šmartno pri Litiji

Pri vodovodu so te dni nekaj popravili in od-stranili nedostatek, ki je povzročal, da na trgu voda sploh tekla ni. Sedaj teče, in sicer precej močno in tako je tudi nezadovoljstvo in razbur-jenje med vaščani, ki je zaradi tega nastalo, pre-nehalo.

primeren, vseeno! Vlak je poln črnosrajčniške mla-dine, ki se vrača iz velikega »tamtama« na Reki. Zastave, prapori, »fascas« — vzklikanje brez kra-ja in konca. Vendar odziv ne najde pravega ognja. Menda je že vse postalo prenečelno in dolgočasno. Vendar »mašinerije« ni podcenjevati. Gre! In vsaj na zunanji igra z močnimi svetlobnimi refleksi, ki močno drže mase. Vendar to »kopito« ni za vse! Niti za Avstrijo!

Sicer pa igrayo »ubogi« Avstrijci danes res prav glavno vlogo. To čuti človek pravilno šele v Italiji. Včeraj, na praznik, je bil Starhemberg v Benetkah. Italijanski listi poročajo o tem kot o nekaki cirkuški reklami. Človeku se kar gabi. Si-cer pa je »patriotičen« Avstrijec, posebno »omlad-neec« vsaj v Benetkah danes nekako v modi. In avstrijski »Wandervogel« izrabljajo v polni meri to priliki. Vse polno kratkohlaničnikov z golimi koleni naletiš na Markovem trgu. So sicer po večini aka-demiki, prav dobrodušni dečki, samo ponosa ni-majo več nobenega. Brez sredstev eskompitirajo danes javno in privatno Italijanski danes sezonsko modno dobrohotnost do »avstrijskega patriotizma«. V razgovoru z Jugoslovani so pa skrajno previdni in nezaupljivi in o Nemčiji in Hitlerju govore skraj-no previdno.

Benetke — res edinstveno mesto na svetu! In ne naveličš se ga, čim večkrat ga vidiš, tem večje čare odkriješ na njem. Tu diha res stara kultura epikurejske in trdo krute antične republike »Sere-nissime«. Živi res in diha samo od tujeskega pro-meta. Vendar cene niso večje kot v Trstu, kljub temu, da je vse slano za nas. S tujskim prometom so letos bolj zadovoljni kot zadnja leta. So pa ob-iskovalci — kot rečeno — po večini Italijani zaradi reklame in pa ugodne prometne italijanske poli-tike. Sicer pa tako v Trstu — in tu še bolj — kakor tudi v Benetkah opažam, da so boljše lokali čin-dalje bolj prazni, pač pa delujejo male meščanske gostilnice in točilnice ter »amerikanski bar«. Sicer pa občitimo danes isti pojav skoraj v večji meri kot v Benetkah tudi v Ljubljani.

Umetniška razstava je neka grandiozna. Škoda, da imajo Jugoslovani za to premalo zmisla!

— V luki je bilo danes poleg italijanske križarko in pa treh torpednih rušilev vse polno ladij in živahen promet. Najbolje so zastopani sveda An-gleži, ki Italijanskemu brodarstvu živahno konku-rirajo. Sročil je odplul iz Benetk ob Dalmaciji proti Pireju naš »Karadjordje«, ki je bil tako poln, da mnogo popotnikov ni dobilo kabin. Danes je prišel naš »Kralj Aleksander I.« v Benetke z ogromnim številom popotnikov, po večini tujcev. Ob štirih popoldne pa je že z menoj vred izpraznil trga Sv. Marka dvignil svoje sidro in sedaj plove čez široki Jadran proti Splitu in dalj na Dubrovnik in Kotor. Je to res ljubka bela naša ladja, last »Dubrovačke parobrodске plovbe«, ki dostojno in častno re-prezentira našo domovino med tujimi velikani. Vel tuji so polni hvale in Nemci neprestano vzklikajo: »Wie so alles nett!« Ob torkih odhaja iz Trsta, ob petkih pa iz Benetk. V agenciji »Radoneiche«, takoj za trgov sv. Marka v ulici Valaresso, dobiš v Be-netkah kabine, za katere se moraš pravočasno po-brigati. In pa cene so zmerno. Ko si na ladji, se kar oddahneš od neznozne italijanske draginje, kljub temu, da je pač tudi tu še vedno dražje, kot na suhem.

Brezčični brzovoj nam javlja najboljšo progno-zo. Trenotno je morje valovito samo pri Visu in Velikuli na Korčuli, drugod pa »idealno«.

Ko smo odhajali iz Benetk, sem se nehoti spomnil na »zakletve« Gabriela d'Annunzia, ki jo je nanaizl v svojem delu »La Nave«, pod motom: O Sire San Marco, o San Hermagora — Redde mihi L'Adriatico — libera deli ladroni il mare nostro! (O Sire San Marko — ki je patron Benetk — o Sv. Mohor — patron Ogjeja — vrnite nam Adrio, osvobodite od razbojnikov — to smo menda mi! — naše morje!) — Nudi se nam je čudovit prizor. Mimo nas je vlekel vlačilec ponosno, približno de-setletno italijansko ladjo, ki nosi ponosno ime »Prometeo«, ker se ji je gotovo pokvaril stroj. Po-glej, poglej — tudi ponosni »Prometej« nima več svoje gonilne sile in svojega nebeskega gonilnega ognja! In tako prihajajo vse take »zakletve«, iz-ražene v mogočnih ditirambih, med staro šaro — na vlačila!

In tu se človek še bolj nauči ceniti domovino!

Vedeži še vedno brijejo - trape

Neumnost je trdoživa in kar noče izumreti, zato pa tudi njenim izkoriševalcem: vedežem in vedeževalkam še vedno zori pšenica. Skoraj redno se v časopisju pojavljajo poročila, kako je kaka ciganka ali druge vrste vedeževalk ali vedeževalec ukanil kako lahkoverno ovco in jo dodobra obral. Razni vedeži in namišljeni daljnovidci ter astrologi ponujajo svojo modrost celo javno po oglasnih stolpcih listov, zanašajoč se očividno na to, da tepci nikdar ne izumrijejo.

Ali je treba res še zatirjevati, da v bodočnost nihče ne vidi, da je človeška usoda nepreračunljiva in da je nesramen slepar, kdor pravi, da nam more »prerokovati« budočnost, pa bodisi iz rok, kvart ali kakorkoli drugače. Samo resničnim svetnikom in božjim selom se včasih odgrne zavesa v bodočnost, a ti svoje modrosti prav gotovo ne prodajajo po časnikih in zakotjih.

Pa vendar tak vedež ali vedeževalka svojemu klientu ali klientinji »skoraj vse uganec«, tako vsaj dostikrat ostrižene ovce same trde. Kajpak so ljudje, ki se pečajo z vedeževanjem, običajno veliki prebrisanci, ki so se svoje umetnije utili pri kakem »mojstru« ali pa iz življenja samega. Ti ljudje dobro poznajo človeške slabosti, po videzu in naslopu svojih žrtev uganajo vsaj približno, v kakšnih razmerah žive, kaj jih tare, česa si žele. Najprej se drže splošnih fraz in pri tem love opazke in izraz v obrazu svojih žrtev. Tako hitro vedo, če tinlajo v pravi smeri ali pa jim je kreniti drugam.

Žrtvam se običajno zdi nekaj posebnega, imenitnega, da jim »vse uganec« in pri tem še same sebe elepe in posili iščejo zvez z resnico in vedeževimi besedami. Čim večjo omejenost, čim bolj slepo vero najde vedeževalec v svoji žrtvi, tem radodarnější je s svojimi ugibanji in prorokovanji, zelo redko beseden in previden pa bo nasproti hladnim, malovernim osebam.

Maraikdaj omreži tak slepar ženskega ali moškega spola svoje žrtve tolikanj, da izmami iz njih razne vrednosti in denar, posojila, udeležbe pri kupčijah itd. Ko ti nesrečniki spregledajo, je navadno že prekasno in vsaka nada na povračilo škode izgubljena.

Med sleparsko vedeževanje spada tudi velik del tako zvane grafologije — sklepanja o značaju po pisavi. Večina teh grafologov razume toliko o pisavi ko njihov čevljin »prorokuje« prav tako na dobro »rečo« kakor »frenologija«, »hirologija«, »astrologija« in drugi lažilogi.

Vaak more sam sebi s precejšnjo gotovostjo prerokovati, da bo žel, kar seje, da bo ležal, kakor si bo postljal: vsako pošteno, vztrajno prizadevanje se človeku domalega vedno obnese, vsako nepoštenje pa se prej ali slej maščuje. In še to: kdor zaupa v Božjo modrost in previdnost, ne bo iskal luči in pomoči pri cigankah in drugih pustolovcih, ki sami ne vedo, kdaj in kje jih čaka — luknja.

Novi oceanski orjak »Normandien«, na katerem se vrše še zadnja dela. To bo največji francoski preoceanski parnik. Opremljen bo tako razkošno, kakor doslej še nobena ladja. Po zgornjem krovu bo tekla krog in krog celo avtomobilska proga, da bogatašem, ki se bodo vozili na njem, ne bo prehudo dolgčas.

Maršal in menih

Iz mnogostevilnih epominskih sestavkov, ki jih objavljajo francoski listi o nedavno umrlem maršalu Lyauteyju, je razvidno, da je bil pokojni maršal ne le velik vojščak, marveč tudi dober kristjan. Tako pripoveduje Vladimir d'Ormesson, kako je spremljal maršala na obisku v nekem oblatniškem samostanu. Mladi menihi so se plaho in spoštljivo ozirali na slavnega vojskovodjo. Tedaj jih je ta nagovoril na svoj preprosti in priljudni način: »Meniški, zdaj si pač mislite na tihem: Oh! Francoski maršal! Mož, ki je videl ves svet! Ki poveljuje celi armadi! Ki vlada nad celimi kolonijami! Kakšno življenje v primeri z našim! Jaz vam pa pravim: Gotovo, tako življenje, tak svet: Indokina, Madagaskar, Afrika, Marokko, to je sijajno, prostrano in lepo! To je omamno! Pa vendar: Meniški, vaše življenje, vaše redovno pravilo, vaše molitve, vaše žrtve, vse to je ravno tako potrebno, ravno tako plodovito, ravno tako veliko kakor katerokoli veliko delo na svetu. Glejte, vse sloni na ravnotežju, na redu. Zraven dejanja — premišljevanje. Zraven zunanega udejstvovanja — notranje življenje. Zraven boja proti naravnim silam in ljudem — boj proti samemu sebi. Življenje bi bilo nezmisljna zmešnjava, če ne bi ga urejeval duh. Če ne bi bilo ljudi, kakršni ste vi, tudi ne bi

bilo ljudi, kakršen sem jaz. Ali vidite, meniški, kako važno vlogo igrate na tem svetu? Ali spoznate, kako koristni ste, kako neobhodno potrebni, kako bistveno važno je mesto, katero zavzimate v svetovnem redu?»

Carigradske mačke

Istanbul, ki je nekoč slovel po jatah napoldivjih psov, trpi zdaj od podivjanih mačk. Njih število znaša baje nad 30 tisoč. Oblasti so sklenile, da se bodo poslužile istega sredstva kakor Nemci med svetovno vojno. Polovile bodo mačke in jih prepeljale na neobljuden otočič v Črnem morju. Ta skala je bila poprej brez imena. Zdaj se imenuje »Pasji otok«, ker so bili Nemci prepeljali tja pse. Bolj usmiljeno bi bilo pomoriti živali takoj, ker so sicer zapisane počasni smrti od žeje in lakote s predhodnim groznim medsebojnim klanjem.

O ta Cosyns!

Sv. Peter: »Kaj že tu gori ne bomo imeli več miru!«

Skok iz višine 8100 metrov

Moskovska »Krasnaja zvezda«, glasilo rdeče vojske, je priredila večer na čast letalcu Jevdokimovu, novemu svetovnemu prvaku v skoku s padalom. Junak pripoveduje: »Skok je zahteval dolge zamudne priprave. Od 1. maja do 20. julija sem skočil za poskušnjo 19-krat. Ko smo odrinili na določeni dan, je bilo lepo vreme. A čim smo se dvignili, je nenadno zatulil veter, so se zbrali oblaki in zastrli zemljo. Krmar je podal prvi signal: »Višina 8000 m.« — Ko je podal drugi signal: »Pripravi se!« — sem odvrnil zanko, s katero sem bil privezan na letalo. V istem kratkem trenutku sem nenadno občutil pomanjkanje kisika. Naglo sem otipal cevko, ki nagne zrak v čelado. Ugotovil sem, da je bila nalomljena. Stisnil sem jo s palcem, ker je bilo prepozno. Zadonel je tretji signal: »Skok!« — in sem se vrgel v meglo. Višina je znašala takrat že 8100 m. V trenutku skoka sem sprožil svoj sekundomer. Od kraja je šlo vse dobro. A v višini kakih 6000 m sem nenadno zašel v vrtnec in pričel delati vijuge najhujše oblike: na hrbtu leže. Tako sem padal kakih 400 m. Kmalu sem dospel do goste najnižje plasti oblakov, a zaman napenjal oči. Zemlja je bila slejkoprej nevidna. Priletel sem ven iz oblakov šele v višini kakih 700 m nad zemljo. Zdelo se mi je, da sem obvisel nepremično v zraku, dočim drvi zemlja meni naproti kakor lokomotiva. Potegnil sem vrv, ki odpira padalo, v trenutku, ko mi je preostajalo po mojem računu kakih 3 in pol sekunde padca. V istem trenutku se mi je strgal vzvod sekundomera. Pogledal sem v višino in se prepričal, da se je padalo srečno odprlo. Še en kratek hip — in sem srečno pristal. Kmetje, ki so delali na polju, so mi potem pripovedovali, da je divjala nevihta, o kateri nisem ničesar slutil. Prav v trenutku padca je zagrmelo. Kmetje so dvignili glavo in opazili, da leti iz oblaka neki mehur, spodaj pa je visel človek.«

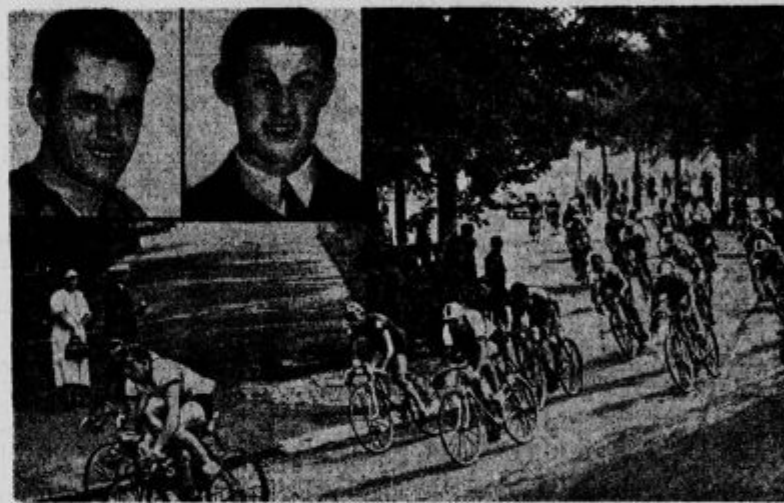
Petelin rešil sedmero ljudi

V bližini Brna je živel v podstrešju skromne lesene hišice bajtar Valentin Ondruš z družinico in s svojimi »podnajemniki«. Nenadoma je nastal pozno v noči požar, ki je zajel vso hišo. Na petelinove klice so se stanovalci zbudili, preden se je začelo podirati tramovje, in se rešili ognjenega objema. Kakor poročajo listi, je bil ogenj podtaksen.

Zračni manevri nad Parizom

V dneh od 28. do 31. avgusta se bodo nad Parizom prvič vršili veliki zračni manevri z napadi in obrambo. Vaj se bo udeleževalo nad 200 letal.

Start za kolesarsko svetovno mojstrstvo na cestah (v Leipzigu). Zgoraj obo zmagovalca: levo Nizozemec Pellenaars kot amater, desno Belgijec Kaers.

Letalsko mesto pri Rimu

Te dni so začeli z gradnjo prvega letalskega mesta, ki bo v vsakem pogledu res nekaj posebnega. Mesto Monteciale, kakor ga že sedaj imenujejo, bo oddaljeno od Rima le 24 km. Tu namenjajo zgraditi zavod za preizkuševanje letal in velike laboratorije. Za vzlet in pristanek vodnih letal je predvidena gradnja 1000 m dolgega prekopa, ki bo šel skozi mesto. Monteciale bo zgrajeno po najmodernejših principih in bo v njem dovolj prostora in stanovanj za letalce in njih osebje. V mestu bodo zgradili tudi veliko športno igrišče.

Leipziški zmagovalec v stoji na kolesu: Nemec Metz.

Trgovina s sužnji v Afriki

Lord Lugard, član komisije za mandatske dežele v Zvezi narodov, je pred kratkim objavil novo poročilo o trgovini s sužnji, ki v Afriki še nikakor ni zamrla. Najbolj prizadete so južne pokrajine Abesinije, ki jih je lov za sužnji kar razljudil. Kje se nahajajo sužnji, ni bilo mogoče dognati. Tamkajšnji angleški svetovalec slavery-departementa je moral zaradi »prevelike vneme« odstopiti. Patrolne ladje, ki jih je bila poslala na stražo v Rdeče morje angleška vojna mornarica, niso imele v zadnjem času prav nobenega uspeha. Lord Lugard pravi ob sklepu, da sta prinesli Abesinija in Liberija Zvezi narodov sama eramoto.

MENDA 2E

(Pogovor dveh Ljubljancev)

A.: »Si bral v »Slovenec«, da v Nemčiji v soboto niso opazili Cosynsovega balona? Kaj so neki Nemci počeli?»
B.: »No, kaj? Pripravljali so se na nedeljske volitve.«

K včeraj objavljenemu zemljevidu o Cosynsovem poletu treba primiliti, da je pač pravilno označeno ime Zenavetj, ne pa lega. Zenavlie leže seve na levi strani Mura.

In še in še Cosyns: Tik pred vzletom.